

POLICEJNÍ AKADEMIE ČESKÉ REPUBLIKY V PRAZE

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

2022

KARINA KARP

POLICEJNÍ AKADEMIE ČESKÉ REPUBLIKY V PRAZE

Fakulta bezpečnostního managementu B71

Katedra bezpečnostních studií (KBS)

Strategie boje s terorismem v České republice a ochrana kritické infrastruktury

Bakalářská práce

Strategies in the fight against terrorism in the Czech Republic and protection of critical infrastructure

Bachelor thesis

VEDOUCÍ PRÁCE

mjr. Mgr. Ondřej KOLÁŘ

AUTOR PRÁCE

Karina KARP

PRAHA

2022

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že předložená práce je mým původním autorským dílem, které jsem vypracovala samostatně. Veškerou literaturu a další zdroje, z nichž jsem čerpala, v práci řádně cituji a jsou uvedeny v seznamu použité literatury.

V dne

.....

Karina KARP

ANOTACE

Tato bakalářská práce se zabývá dvěma bezpečnostními oblastmi v rámci České republiky. Práce je zaměřena na strategii boje proti terorismu a ochranu kritické infrastruktury. V prvních kapitolách se práce soustředí na problematika terorismu – tuto oblast popisují dvě kapitoly. Následně na ně navazuje rozsáhlá kapitola zaměřena na ochranu kritické infrastruktury. Nejprve jsou definovány základní pojmy související s danou problematikou, následně je celá kapitola věnována samotnému pojmu terorismus, včetně historického kontextu v návaznosti do aktuální situace i s typologií tohoto fenoménu. Dále je zmíněná stěžejní dokumentace v boji proti terorismu tvořící základní pilíř řešící tuto bezpečnostní hrozbu, poté i opatření České republiky v rámci terorismu. Posléze navazuje charakteristika kritické infrastruktury a dvou odvětví, na které se tato práce soustředí.

KLÍČOVÁ SLOVA

- terorismus, bezpečnost, infrastruktura, strategie, ochrana, opatření

ANNOTATION

This bachelor thesis deals with two security areas within the Czech Republic. The work focuses on the counter-terrorism strategy and protection of critical infrastructure. In the first chapters, the thesis focuses on the issue of terrorism – this area is described in two chapters. Subsequently, they are followed by an extensive chapter focused on the protection of critical infrastructure. First, the basic concepts related to the issue are defined, then the whole chapter is devoted to the very concept of terrorism, including the historical context in relation to the current situation as well as the typology of this phenomenon. Furthermore, the key documentation in the fight against terrorism is mentioned, which forms the basic pillar addressing this security threat, then the Czech Republic's measures in the framework of terrorism. It eventually builds on the characteristics of critical infrastructure and the two sectors on which this work is focused.

KEYWORDS

- terrorism, security, infrastructure, strategy, protection, measures

OBSAH

ÚVOD.....	6
1. Vymezení základních pojmů.....	8
2. Terorismus.....	12
2.1. Vznik a historické konsekvence terorismu v ČR	15
2.2. Typologie terorismu.....	19
3. Strategie boje s terorismem v České republice	22
3.1. Bezpečnostní strategie České republiky	24
3.2. Národně akční plán (NAP) v boji proti terorismu	29
3.3. Strategie České republiky pro boj proti terorismu	31
4. Opatření České republiky vůči problematice terorismu	34
4.1. Nástroje státní protiteroristické politiky.....	34
4.1.1. Instituce a aktéři protiteroristické politiky v ČR	35
4.2. Protiteroristická legislativa.....	36
4.3. Základní opatření v oblasti ochrany obyvatelstva	39
4.3.1. Preventivní opatření	39
5. Ochrana kritické infrastruktury	41
5.1. Kritická infrastruktura	42
5.2. Ohrožení kritické infrastruktury	44
5.3. Odvětví energetiky	47
5.3.1. Elektřina	48
5.3.2. Zemní plyn.....	49
5.3.3. Ropa a ropné produkty	49
5.3.4. Centrální zásobování teplem	50
5.4. Odvětví dopravy.....	50
5.5. Bezpečnostní protiopatření	51
5.6. Problematika měkkých cílů	53
ZÁVĚR	55
POUŽITÉ ZDROJE	57
SEZNAM PŘÍLOH.....	67

ÚVOD

Na těchto stránkách předkládám svou bakalářskou práci na téma Strategie boje s terorismem v České republice a ochrana kritické infrastruktury. K výběru tématu práce mě vedl nejen hluboký zájem o studovaný obor, ale také mnou vnímaná určitá disproporce přístupu k tématu terorismu u nás.

Přehled zpráv v médiích by mohl budit zdání, že téma terorismu rezonuje – minimálně v posledním dvacetiletí – napříč celým západním světem s neutuchající intenzitou. Byť se nejednalo o první a naneštěstí ani o poslední útok svého druhu – tedy vedený dogmatismem a s množstvím civilních obětí – útoky na World Trade Center v New Yorku 11. září 2001 dostaly téma terorismu do povědomí téměř každého člověka žijícího v euroatlantickém prostoru. Následovaly útoky v Madridu, Londýně a Nice a další obdobné tragédie, které jsou české společnosti zprostředkovávány médii.

Pravděpodobně právě z důvodu, že všechny uvedené teroristické útoky se odehrály relativně „daleko“ od českého území, není v Česku toto téma příliš reflektováno laickou veřejností. Určité zploštění referování o útocích navíc stereotypizuje obecné povědomí o terorismu do převážně pouze nábožensko-politických radikálních kategorií. V protikladu k těmto stereotypům stojí fakt, že převážná část útoků v České republice, které spadají do kategorie „teroristické“, mají individuální charakter – tedy jsou nejčastěji vedené jedincem a často pouze proti jedné (exponované) osobě.

Právě individuální charakter útoků a jejich nepříliš vysoká četnost (teprve v roce 2021 nahradilo objasnění pozadí výbuchu munice ve Vrběticích útok na Staroměstském náměstí v roce 1990 ve smutném prvenství nejrozsáhlejšího útoku na českém území), mohou mít za následek nízké povědomí o terorismu ve společnosti. Nevelký zájem o toto téma v České republice – ve srovnání s dalšími zeměmi – dokládají i statistiky internetového vyhledávače Google, kdy ČR je na 44. místě v 64pozičním žebříčku států seřazených dle četnosti vyhledávání tématu terorismu.¹

¹ trends.google.com

Tento nevelký zájem a určité obecné zkresení problematiky terorismu ve společnosti mne vedou k výše zmíněnému pocitu disproporce mezi vnímáním hrozeb veřejností a reálným objemem agendy státu pokrývající boj proti terorismu.

Česká republika má prostřednictvím za bezpečnost státu odpovídajících institucí vypracovanou strategii boje proti terorismu, schválenou a účinnou na vládní úrovni a zahrnující nároky bezpečnostní legislativy závazné pro členské země Evropské unie. Strategie stanovuje zásady a postupy pro případ ohrožení terorismem či přímo teroristického útoku a spolu s akčním plánem (oba dokumenty jsou veřejně dostupné) se opírají o platnou bezpečnostní legislativu, v níž jsou zakotvena protiteroristické témata.

Přestože základem protiteroristické politiky ČR je samozřejmě ochrana civilního obyvatelstva, neméně důležitým cílem této politiky je ochrana kritické infrastruktury na našem území. Do této oblasti spadá devět odvětví, ve své práci se věnuji zejména dvou z nich: dopravě a energetice. Popisují nejen zajištění bezpečnosti těchto dílčích oblastí kritické infrastruktury, ale věnují se i jejich citlivým místům.

Hlavním cílem mé bakalářské práce tedy je předložit souhrn aktuálních fakt a poznatků věnujících se strategii České republiky v boji s terorismem a ochraně kritické infrastruktury, popsat jejich východiska, mechanismy a návaznosti.

Metodou psaní práce bylo studium a komparace obsahu odborných zdrojů – zejména odborných publikací věnovaných bezpečnostní politice českého státu, legislativy stejného zaměření a začlenila jsem i internetové zdroje, na něž je v práci odkazováno. Díky živoucímu potenciálu tematiky boje proti terorismu v odborných kruzích jsem mohla čerpat z nanejvýš aktuálních publikací vydaných v několika posledních letech, které obsahují množství v současnosti stále relevantních informací.

1. Vymezení základních pojmů

V úvodní kapitole bakalářské práce je nutné charakterizovat základní pojmy související s problematikou terorismu, jejichž přesné vymezení je nezbytné pro správné porozumění uvedeného tématu. Vybranými pojmy jsou:

➤ **aktivismus**

Označuje aktivní prosazování určitých cílů na základně vlastního přesvědčení. Důležitou roli zde hraje motivace jedince. Aktivismus se objevuje v nejrůznějších oblastech společenského života, nerozlišuje ideologické motivy, a proto sem spadá jak krajní pravice, tak i levice, včetně náboženských radikálů. Aktivismus nemusí být spojován jen extrémistickými ideologiemi, též zahrnuje aktivisty, kteří jsou zaměřeni na kvalitu života a životní prostředí, práva žen atd. Existuje i tzv. „radikální aktivismus“, který se vymezuje proti běžnému společenskému dění – není schopen oslovit širokou veřejnost, a proto často dochází ke sporům s aktivisty opačných ideologických či náboženských zaměření.²

➤ **radikalismus**

V obecném slova smyslu myšlenkový směr, činnost či postoje, podrobující existující podmínky a okolnosti kritickému zpochybňování, hodlající měnit, zlepšit případně zrušit dané politické poměry. Nevede k odstranění demokratického systému, stále se pohybuje v jeho ústavním rámci, byť na jeho okraji.³ Ve vztahu k terorismu je považován za jeho první vývojový stupeň, jež může u jednotlivců, skupin či organizací přerůst v extremismus.⁴

➤ **extremismus**

Je spojován s neochotou k přijímání politických kompromisů a nabídkou přímočarých a jednoduchých řešení složitých problémů, jež jsou však obvykle nereálné. Tyto postoje bývají založeny na širokém spektru ideologií, jež často

² DANICS, Štefan, Ondřej KOLÁŘ, Iva LIŠKOVÁ a Jiří PROCHÁZKA. *Problematika extremismu a identifikace příznaků radikalizace v prostředí věznic ČR*. Praha: Policejní akademie České republiky v Praze, 2021. s. 22 ISBN 978-80-7251-522-6.

³ DANICS, Štefan. *Extremismus hrozba demokracie*. Praha: Police History, 2002. s. 10 ISBN 80-86477-07-X.

⁴ BRZYBOHATÝ, Marian. *Terorismus*. Praha: Police History, 1999. s. 129 ISBN 80-902670-4-1.

připouštějí použití nedemokratických prostředků a násilí. Mezi nejznámější extremistické organizace v našich podmínkách patří anarchisté a příslušníci hnutí skinheads.⁵

Stoupenci extremismu k dosažení cílů využívají rozmanité prostředky, moderní komunikační a informační technologie a moderní propagační techniky.⁶ Svoji činností na rozdíl od radikalistů překračují hranici zákonnosti, nerespektují ústavní pořádek, zákonné normy a předpisy, jednájí protiprávně, ohrožují a útočí na fundamentální demokratické principy, základní lidská práva a svobody.⁷

Pojem extremismus vychází z latinského termínu *extremus*, označující nejvzdálenější, nejkrajnější, případně hraniční. Z hlediska uvažování a jednání člověka se jedná o nejzazší, krajní, přemrštěný a výstřední postoj.⁸

➤ ***anarchismus***

V tradičním historickém významu hnutí a filozofie, odmítající veškerou autoritu, státní moc a právní řád. Odmítá jakékoliv mocenské zásahy a jiné formy nadvlády člověka nad člověkem. Hlásá neomezenou svobodu jednotlivce. Samotný termín je odvozen z řeckého slova *anarchia*, což představuje společenské uspořádání bez jakéhokoliv systému nebo organizace.⁹

➤ ***fundamentalismus***

V nejširším slova smyslu znamená věrnost idejím a hodnotám chápaným jako „zásadní“ či „základní“. Zásadní názory jsou považované za jádro teoretického systému, proto lpí na nezákladnější a neměnných tezích.¹⁰ Stoupenci myšlenkového proudu odmítají jakékoliv snahy o pochopení měnícího se prostředí. V přeneseném slova významu fundamentalismus označuje strnulý

⁵ BRZYBOHATÝ, Marian. *Terorismus*. Praha: Police History, 1999. s. 57 ISBN 80-902670-4-1.

⁶ VEGRICHTOVÁ, Barbora. *Extremismus a společnost. 2. aktualizované a doplněné vydání*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2017. s. 13 ISBN 978-80-7380-665-1.

⁷ VEGRICHTOVÁ, Barbora. *Propagační metody politického extremismu*. Praha: Policejní akademie České republiky v Praze, 2014. s. 9 ISBN 978-80-7251-421-2.

⁸ DANICS, Štefan. *Extremismus*. Praha: Triton, 2003. Řešení krizových situací. s. 10 ISBN 80-7254-454-3.

⁹ BRZYBOHATÝ, Marian. *Terorismus*. Praha: Police History, 1999. s. 14 ISBN 80-902670-4-1.

¹⁰ VEGRICHTOVÁ, Barbora. *Hrozba radikalizace: terorismus, varovné signály a ochrana společnosti*. Praha: Grada, s. 22 2019. ISBN 978-80-271-2031-4.

a nepružný postoj, neuznává logickou argumentaci, nerespektuje rozvoj poznání a nepřipouští jinou pravdu než svou vlastní, zároveň odsuzuje zastánce odlišných názorů.¹¹

➤ **islamismus**

V obecné rovině lze vyjádřit, že islamismus odkazuje na politický charakter či politickou rovinu islámu nebo jeho vazbu na politiku. Některými je chápán jako hnutí, pro některé svými přístupy připomíná zastrašující politickou ideologii.¹²

➤ **ochrana měkkých cílů**

Měkké cíle označují objekty, prostory nebo akce charakterizované častou přítomností většího počtu osob a současně absencí či nízkou úrovní zabezpečení proti násilným útokům. Ochrana měkkých cílů následně spočívá v ochraně lidí, kteří jsou cílem páchaného násilného útoku. Měkké cíle jsou čím dál tím častějším cílem teroristických či jiných závažných násilných útoků. S ohledem na jejich velký počet je ochrana měkkých cílů zajištěna spoluprací se státem a mezi nimi samotnými.¹³

➤ **tvrdé cíle**

Protikladem měkkých cílů jsou tvrdé cíle. Liší se tím, že jsou to dobře chráněné a střežené objekty (např. některé státní objekty, ambasády, vojenské objekty, objekty bezpečnostních složek, ale i některé dobře chráněné či střežené nestátní či komerční objekty) – je zde vyšší úroveň ochrany proti násilným útokům a dostat se dovnitř je složité na rozdíl od měkkých cílů, kde je lehká dostupnost a vyšší počet civilních osob. Rozlišení mezi těmito cíli sehrává podstatnou roli v problematice zabezpečení.¹⁴

¹¹ BRZYBOHATÝ, Marian. *Terorismus*. Praha: Police History, 1999. s. 64 ISBN 80-902670-4-1.

¹² VEGRICHTOVÁ, Barbora. *Hrozba radikalizace: terorismus, varovné signály a ochrana společnosti*. Praha: Grada, 2019. s. 24 ISBN 978-80-271-2031-4.

¹³ *Ochrana měkkých cílů: perspektiva spolupráce veřejného a soukromého sektoru = Protection of soft targets : a perspective of cooperation between the public and the private sector*. Praha: Policejní akademie České republiky v Praze, 2021. s. 21 ISBN 978-80-7251-518-9.

¹⁴ *BEZPEČNOSTNÍ POLITIKA: Ochrana měkkých cílů* [online]. [cit. 2022-02-01]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/ochrana-mekkych-cilu.aspx>

➤ **protiterorismus**

Každá akce vyvolá reakci – stejně tomu je i u teroristické akce, která pochopitelně vyvolá reakci ze strany států, které se cítí býti jí ohroženy. Nekoordinované pokusy se ukázaly být neúčinné. Vyžádalo si to formulaci zásad jednotné globální antiteroristické politiky. Termín *protiterorismus* obvykle vyjadřuje souhrn opatření a aktivit, jejichž účelem je prevence, potlačení a odstranění následků teroristických akcí.¹⁵

➤ **symbolika**

Odjakživa využívání symbolů se vyjadřuje názor, postoj, nálada jako symbol příslušnosti ke skupině. Symbol se používá na všech úrovních – stát, náboženství, školy, skupiny, organizace nebo jednotlivci. Symbol prezentuje umluvené nebo obvyklé znamení či značku pro nějaký předmět věcného nebo ideologického postoje. Znaky mohou být grafické, formou barvy nebo kombinací barev, číselné hodnoty, gesta, zvuku nebo melodie.¹⁶

¹⁵ BRZYBOHATÝ, Marian. *Úvod do problematiky terorismu a antiterorismu*. Praha: Policejní akademie České republiky, 1995. s. 38 ISBN 80-85981-13-0.

¹⁶ *Symbolika extremistických hnutí* [online]. [cit. 2021-11-03]. Dostupné z: <https://docplayer.cz/2761197-Symbolika-extremistickyh-hnuti-david-lebeda-dana-gabalova.html>

2. Terorismus

„Kill one, terrify a thousand“

~ takto vidí základ teroristického přístupu čínský filozof a vojevůdce Sun Tsu¹⁷

„zabij jednoho, a vystrašíš deset tisíc ostatních“

Samotné definování terorismu, stávajícího se v dnešní době novou formou vedení války, resp. teroristické organizace, nabývající nového významu a účinnosti oproti předchozímu období, již není tolik jednoznačné. Veškerá literatura se snaží o přesné vystižení samotného významu, kterým se označují hrůzné aktivity aktérů terorismu. Výzkum terorismu je v současnosti multidisciplinárním polem, do něhož zasahují přístupy a závěry řady společenských věd, různých areálových studií, dále vojenských, strategických a bezpečnostních studií, a dokonce i přírodních věd i věd technických.¹⁸ I přes veškeré snahy v současné době neexistuje obecně akceptovatelná definice terorismu.

Slovo teror pochází z latinského slova *terrere*, což v češtině odpovídá významu strašný nebo hrozný. Z čehož vyplývá, že pojem terorismus v sobě zahrnuje takové činnosti a metody, jimiž vyvolávají pocity strachu a hrůzy.¹⁹ Nicméně analýzou obou termínů docházíme ke zjištění, že teror i terorismus v sobě nesou jiný potenciál šíření strachu ve smyslu vykonavatelů a cílových skupin, na které je hrůza směřovaná. Významným mezníkem ve smyslu uznání nových závažných bezpečnostních hrozeb se stal útok z 11. září 2001, je také impulzem pro počátek nové intenzivní diskuze o vymezení termínů teror a terorismus.²⁰

Terminologické zakotvení obou termínů je daleko složitější a není možné je proměňovat. Během minulých několika set let docházelo k nejhorsšímu uplatňování teroru ze strany legitimní autority, též označované jako „teror shora“ ze strany centralizované / svrchované moci. Na druhé straně „teror zdola“ je forma násilí,

¹⁷ MIKA, Otakar J. *Současný terorismus: řešení krizových situací*. Praha: Triton, 2003. s. 20 ISBN 80-7254-409-8.

¹⁸ MAREŠ, Miroslav. *Terorismus v ČR*. Brno: Centrum strategických studií, 2005. s. 14 ISBN 80-903333-8-9.

¹⁹ BRZYBOHATÝ, Marian. *Terorismus*. Praha: Police History, 1999. s. 11 ISBN 80-902670-1-7.

²⁰ MAKARIUSOVÁ, Radana. *Globální terorismus a radikální hnutí*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2019. s. 13 ISBN 978-80-7380-777-1.

v dnešní době označována terorismus, tedy vykonávaná nestátními aktéry – teroristickými či jinými radikálními skupinami jednotlivců.²¹

Dle doktorky Radany Makariusové je rozdílnost mezi terorem a terorismem následující; „*Teror je páchán aktérem, jenž je v daný moment a situaci autoritou. Terorismus je páchán aktérem, který v daný moment a situaci bojuje proti autoritě.*“²²

Z právního hlediska se jeví právní definice terorismu jako zřejmá. V případě, že se člověk dopustí aktu terorismu, je nutné tento čin trestněprávně postihnout. Potřeba jasné definice je tak, i s ohledem na principy legality a zásadu *nullum crimen sine lege*, zjevná.²³

Často bývá citován výrok izraelského autora Richarda Baxtera, který v roce 1974 prohlásil, že „*máme důvod litovat, že na nás byl právní koncept terorismu kdy uvalen. Termín je nepřesný; je dvojnásobný a především neslouží žádným operativním účelům*“. Obdobný názor projevila v roce 1997 britská soudkyně Mezinárodního soudního dvora Rosalyn Higgins, podle níž je terorismus „*pojmem bez jakéhokoli právního významu. Jedná se jen o výhodný způsob k označení aktivit, ať už států nebo jednotlivců, jež jsou široce odsuzované a v rámci nichž se buď používají ilegální metody, nebo se útočí na chráněné cíle, nebo oboje*“. Z argumentu Richarda Baxtera vyplývá, že stanovení definice není vhodné, jelikož jeho přenesení do oblasti platného práva by mohlo tuto oblast poškodit. Druhý argument Rosalyn Higgins se opírá o přesvědčení, že definice terorismu není potřebná, lze jej snadno rozpoznat bez obecného vymezení. Stoupenci tohoto názoru zdůrazňují, že účinný boj proti terorismu není závislý na jednotné definici.²⁴

Oba směry jsou problematické. Identifikovat terorismus pouze dle jeho „vzhledu“, nemusí být vždy jednoznačné. Odráží se zde jedno rčení „*terorista jedné strany je bojovníkem za svobodu strany druhé*“. Došlo-li by ke shodě určení,

²¹ MAKARIUSOVÁ, Radana. *Globální terorismus a radikální hnutí*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2019. s. 14 ISBN 978-80-7380-777-1

²² Tamtéž, s. 15

²³ BÍLKOVÁ, Veronika. *Boj proti terorismu z pohledu ochrany lidských práv*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2014. Monografie (Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk). s. 23 ISBN 978-80-7380-513-5.

²⁴ Tamtéž, s. 24

co se za teroristický čin považuje, bylo by mnohem snazší stanovit obecnou definici terorismu. Zároveň se zde objevuje další již zmíněný faktor a to zásada legality.²⁵

Americký odborník Geoffrey Levitt se hlásí k názoru, že definování terorismu není možné, podle něj *„hledání právní definice terorismu v určitém smyslu připomíná pátrání po Svatém Grálu; dychtivé duše se čas o času vydají na cestu, plny odhodlání, energie a sebevědomí, ve snaze uspět tam, kde tolik jiných před nimi zkusilo štěstí a selhalo“*. Nemožnost definování je zdůvodněna neschopností resp. neochotou států na jednotné definici a povaze samotného pojmu terorismus. Termín terorismus je některými též řazen mezi tzv. principálně sporné pojmy. Označuje to odlišné vnímání pojmu, zda se jedná o dobré či špatné, což zapříčiňuje následnou neschopnost shodného hodnocení, plus k samotnému hodnocení si každý promítá své vlastní představy o dobru či spravedlnosti.²⁶

Další možné rozřazení definic terorismu se můžeme dočíst v publikaci docentky Právnické fakulty Univerzity Karlovy Veroniky Bílkové, která definice rozlišuje podle toho, zda tvoří součást objektivní stránky skutkové podstaty, nebo spadají pod stránku subjektivní. Objektivní stránku terorismu / teroristického činu tvoří, obecně řečeno, násilné jednání směřující proti určitým osobám, eventuálně majetku. Existují výjimky, kdy teroristický akt má nenásilnou povahu, příkladem lze uvést kybernetický terorismus, spočívající v útocích v počítačové síti, která nemusí být spojena s přímou destrukcí. Subjektivní stránku tvoří úmysl, specifický záměr a popřípadě zvláštní motivace. Teroristický čin je činem úmyslným a nelze jej spáchat z pouhé nedbalosti, na to se definice shodují. U specifického záměru již k jednotnému pojetí v definicích nedochází.²⁷

Shodneme-li se, že čin jednotlivce či skupiny přináší politické důsledky, ohrožuje nezúčastněné osoby anebo má silný psychologický účinek na velkou část společnosti, nutně se musí jednat o teroristickou akci. Motivace činu je v uvedeném případě sekundární. Následně bude platit definice termínu terorismu

²⁵ BÍLKOVÁ, Veronika. *Boj proti terorismu z pohledu ochrany lidských práv*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2014. Monografie (Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk). s. 25 ISBN 978-80-7380-513-5.

²⁶ Tamtéž, s. 24 - 25

²⁷ Tamtéž, s. 34 - 35

dle vedoucího Katedry kriminální policie na PA ČR v Praze Mariana Brzobohatého tj. „*Terorismus znamená cílevědomé použití organizovaného násilí proti nezúčastněným osobám za účelem dosažení politických, kriminálních nebo jiných cílů. Tyto cíle představují ve svých důsledcích ohrožení velkých skupin nebo celé společnosti a negativně se promítají do politických vztahů státu. Psychologický efekt, vyplývající z pocitu ohrožení, může ve společnosti vyvolat změnu postojů a vést ke vzniku krizí na lokálních, státních i mezistátních úrovních.*“²⁸

Vystihující charakteristiku terorismu nalezneme na webové stránce Bezpečnostní informační služby České republiky: „*Terorismus je násilná forma prosazování politických zájmů stoupců určité radikální ideologie (politické, náboženské, nacionalistické, separatistické, ekologické a jiné), cílem násilností je zpravidla civilní obyvatelstvo.*“²⁹

2.1. Vznik a historické konsekvence terorismu v ČR

Historie používání násilí k prosazování určitých cílů je prakticky stejně dlouhá jako historie lidstva. V průběhu dob se formy a metody násilí měnily souběžně s měnícími se podmínkami lidské existence. Lze říci, že trend používání násilí stále roste, dá se přepokládat stálý růst i v budoucnu. Příležitost sledovat akt fyzické likvidace politických odpůrců nebo potencionálních protivníků se v dějinách vyskytuje často, není výjimkou ani území českého národa.³⁰

Stejně tak jako u definice tak i u historie existují různé pohledy na historické vymezení jednotlivých etap vývoje terorismu. Problematika vymezení terorismu přímo souvisí s historií vedení válek a terorem páchaným na civilním, v boji nezúčastněném obyvatelstvu. Při podrobné analýze a respektování historicky významných milníků / faktorů nasvědčujících teroristické aktivitě, lze teroristický vývoj rozdělit do pěti následujících etap:

²⁸ BRZYBOHATÝ, Marian. *Terorismus*. Praha: Police History, 1999. s. 14 - 15 ISBN 80-902670-1-7.

²⁹ *Terorismus* [online]. [cit. 2021-10-30]. Dostupné z: <https://www.bis.cz/terorismus/>

³⁰ BRZYBOHATÝ, Marian. *Úvod do problematiky terorismu a antiterorismu*. Praha: Policejní akademie České republiky, 1995. s. 14 ISBN 80-85981-13-0.

1. **historická etapa** – trvající do konce 17. století;
2. **nacionalistická etapa** – probíhající od počátku 18. století až do r. 1913;
3. **etapa válek** – probíhající v letech 1914 až 1945;
4. **etapa studené války** – probíhající od roku 1946 až do roku 1989;
5. **etapa studeného míru** – trvající od roku 1990 až po současnost.³¹

V následujících odstavcích bude zmiňován terorismus v České republice, který bude rozdělen do tří období – období do konce 19. století (raný terorismus); období 20. století (moderní terorismus) a období 21. století (současný terorismus).

Česká republika se řadí mezi země s malou zkušeností teroristických aktivit, což ale neznamená, že by byla vůči nim zcela imunní. České země si své zažily v období *raného terorismu* – během husitských válek, za třicetileté války nebo během jiných střetů. Ukázkou zastrašování obyvatelstva, za účelem přimět jej k poslušnosti vůči Habsburkům, je poprava sedmadvaceti českých pánů na Staroměstském náměstí 21. června 1621. V 19. století se českých zemí, jakožto součásti Rakouska-Uherska, dotkl anarchistický terorismus nepřímo. Roku 1923 se jeho obětí stal tehdejší ministr financí Alois Rašín.

Moderní terorismus zásadně ovlivňoval české prostředí. Nejznámějším skutkem byl atentát na arcivévodu Františka Ferdinanda v Sarajevu v roce 1914, jenž byl jediným možným následníkem rakousko-uherského trůnu, který zahynul společně se svoji manželkou. Dále následovala vlna válečného terorismu během druhé světové války. Úspěšný atentát na zastupujícího říšského protektora Reinharda Heydricha v roce 1942 (viz *Příloha č. 1*). Neopomenutelný fakt je i to, že komunistické Československo podporovalo některé teroristické skupiny vystupující proti Západu. V té době zde trávil čas i tehdejší nejznámější terorista Ilijč Ramirez Sánchez, zvaný též jako Šakal nebo Carlos. Na svém kontě má útok na sídlo OPEC ve Vídni v roce 1975 nebo únos francouzského letadla v roce 1976. Československo též bylo dvakrát zapojeno do zahraničního terorismu. Rok 1957

³¹ ŘEHÁK, David, Pavel FOLTIN a Richard STOJAR. *Vybrané aspekty soudobého terorismu*. Praha: Ministerstvo obrany České republiky - Agentura vojenských informací a služeb, 2008. s. 18 - 19 ISBN 978-80-7278-443-1.

se jednalo o bombový útok v budově Evropského společenství uhlí a oceli ve Štrasburku. O necelé čtvrt století v roce 1981 došlo k explozi v mnichovské budově Rádía Svobodná Evropa, při níž byla zničena československá redakce. Dodnes se podezřívá Československo³², ačkoliv zdroje nasvědčují tomu, že se jednalo o akci řízenou Carlosem.

Současný terorismus se naštěstí ve větší míře vyhýbá České republice. Na území se odehrálo minimum útoků, které by byly politicky motivované. Nejznámějším teroristickým útokem na území se považuje výbuch na Staroměstském náměstí 2. června 1990, při němž byla zraněna německá turistka a dalších 17 lidí. Dodnes není jasné, kdo tento čin spáchal. Následovaly další výbuchy např. téhož roku výbuch na pražské Hostivařské nádrži, 1995 exploze auta zlínského podnikatele nebo rok 1996 výbuch granátu ve směnárně v Praze.³³

Tyto útoky nebo vyhrožování můžeme považovat za transformační formu terorismu. Tyto akty byly podmíněné rozsáhlými politickými či společenskými změnami, které provázely Československo a později Českou republiku. Po výbuchu na Staroměstském náměstí se spekulovalo o politickém motivu před blížícími se prvními demokratickými volbami nebo o jedinci, který ztratil společně s pádem komunistického režimu jistotu, případně se jednalo čistě o akci psychopata. Případ s explozí auta majitele zlínské firmy představuje vyřizování účtů mezi podnikateli a podsvětím. V devadesátých letech tedy Česká republika nebyla součástí žádných velkých teroristických aktivit, spíše se jednalo o ojedinělé případy související s transformací země a později také s kriminální činností některých skupin.³⁴

³² pozn. s pumovým atentátem v sídle rádía Svobodná Evropa se pojí jméno československého agenta Státní bezpečnosti Pavla Minaříka. V době svého aktivního působení předložil nejméně tři návrhy na provedení pumového atentátu na československé oddělení RFE (Radio Free Europe). V souvislosti s návrhy byl odsouzen, následně Vrchní soud v Praze rozsudek zrušil a vrátil státnímu zástupci k došetření. Dospělo se k tomu, že Minaříkovo jednání nedosáhlo stádia přípravy k trestnému činu, tudíž trestní stíhání proti Minaříkovi bylo posléze zastaveno.; zdroj: *Svobodná Evropa: RFE po srpnu 1968. Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001- [cit. 2022-01-15]. Dostupné z: https://cs.wikipedia.org/wiki/Svobodná_Evropa#RFE_po_listopadu_1989

³³ BÍLKOVÁ, Veronika. *Boj proti terorismu z pohledu ochrany lidských práv*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2014. Monografie (Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk). s. 47 – 49 ISBN 978-80-7380-513-5.

³⁴ FILIPEC, Ondřej. *Fenomén terorismus: česká perspektiva*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2017. s. 79 ISBN 978-80-244-5040-7.

Posuneme-li se téměř o dvě dekády dál do roku 2013, tak v ranních hodinách tohoto roku obdržel tehdejší ministr financí Miroslav Kalousek obálku, jejímž obsahem byla nábojnice z malorážkové pistole. Podle Kalouskova mluvčího se nejednalo o nic mimořádného, jelikož ministr financí denně čelil několika desítkám neurvalých urážek a výhrůžek. Tento skutek však můžeme považovat za určitý projev teroristického vyhrožování.³⁵

K novějším teroristickým útokům lze uvést výbuch dvou muničních skladů ve Vrbětících. První výbuch byl 16. října roku 2014 a další sklad vybuchl 3. prosince 2014. Obětí se stali dva lidé, zahájila se krátkodobá evakuace sousedních obcí. Teprve až vloni v dubnu 2021 vláda zveřejnila důvodné podezření týkající se důstojníků ruských tajných služeb. Následkem čehož Česko vyhostilo 18 ruských diplomatů – v odvetě Rusko vykázalo z Moskvy 20 českých diplomatů.³⁶

Na pomezí mezi obecným ohrožením a terorismem je i útok na dům někdejšího ministra obrany Martina Stropnického. Roku 2016 cizinec Igor Ševcov zaútočil na dům pomocí zapálených lahví. Zpočátku se tento úkon považoval za obecné ohrožení, ale existovala i možnost, že Městský soud v Praze by tento případ překvalifikoval na teroristický čin. Navzdory předloženému alibi se pražský vrchní soud usnesením rozhodl, že případ naplňuje znaky teroristického činu, a proto případ začal řešit rovnou Městský soud v Praze – tedy soud vyšší instance.³⁷

Za prvního českého teroristu je považován, tehdy sedmdesátiletý důchodce, Jaromír Balda. Spáchal teroristický útok na vlaky na Mladoboleslavsku v létě 2017. Motivací bylo vyvolat v lidech strach z muslimů. Učinil tak dvakrát. Skácel dva stromy na koleje a způsobil nehody vlaků. Naštěstí si nehody nevyžádaly žádné zranění. Kolem pokácených stromů nechal letáky se zvoláním „Alláhu akbar!“, psané latinkou s chybami. V roce 2019 Vrchní soud v Praze potvrdil Baldovi čtyřletý trest za teroristický čin. Po uplynutí 2/3 trestu požádal o podmíněné

³⁵ *Ministr financí Kalousek dostal náboj v obálce* [online]. [cit. 2022-01-15]. Dostupné z: <https://www.novinky.cz/domaci/clanek/ministr-financi-kalousek-dostal-naboj-v-obalce-186793>

³⁶ *Výbuch muničního skladu ve Vrbětících (6 let)* [online]. [cit. 2021-11-01]. Dostupné z: <https://www.idnes.cz/wiki/obecne/vybuch-municniho-skladu-ve-vrbeticich.K64232>

³⁷ *Obecné ohrožení, nebo terorismus? K soudu míří útok na Stropnického dům* [online]. [cit. 2022-01-15]. Dostupné z: <https://zpravy.aktualne.cz/domaci/obecne-ohrozeni-nebo-terorismus-k-soudu-miri-utok-na-stropni/r~b078b820063311e6a336002590604f2e/>

propuštění, které soud schválil. Celkově tedy první český terorista strávil 2 roky a 8 měsíců ve vězení.³⁸

2.2. Typologie terorismu

Typologii, stejně tak jako tomu bylo u definice pojmu terorismu, je obtížné rozčlenit, jelikož se jedná o velmi variabilní fenomén ovlivněný stupněm společenského poznání a technického rozvoje. Existuje spousta kritérií, podle kterých vznikla desítky typologických přehledů. Definování jednotlivých směrů je obtížné stejně jako následné samotné zařazení teroristické organizace do schémat.

Českou typologií terorismu se podrobně zabývá ve své publikaci politolog Miroslav Mareš. Terorismus je páchaný z různých pohnutek, jejichž zobecněním dospějeme k základním typům terorismu. Motivace teroristických akcí je relevantní veličinou, která ovlivňuje proces stanovení cílů aktérů.³⁹ Miroslav Mareš rozčlenil terorismus do následujících jednotlivých typů:

- ❖ **ultralevicový terorismus;**
- ❖ **ultrapравicový terorismus;**
- ❖ **etnický a teritoriální terorismus;**
- ❖ **náboženský terorismus;**
- ❖ **ekologický terorismus;**
- ❖ **kriminální terorismus;**
- ❖ **psychopatologický terorismus;**
- ❖ **„single-issue“ terorismus.**

³⁸ *Teroristické útoky na vlaky na Mladoboleslavsku 2017. Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation [cit. 2021-11-01]. Dostupné z: https://cs.wikipedia.org/wiki/Teroristické_útoky_na_vlaky_na_Mladoboleslavsku_2017

³⁹ ŘEHÁK, David, Pavel FOLTIN a Richard ŠTOJAR. *Vybrané aspekty soudobého terorismu*. Praha: Ministerstvo obrany České republiky - Agentura vojenských informací a služeb, 2008. s. 47 ISBN 978-80-7278-443-1.

Dále můžeme rozlišovat politický terorismus podle jeho účelu do následujících dvou kategorií:

- **subverzivní terorismus** – terorismus zdola proti držitelům moci;
- **represivní terorismus** – terorismus shora od držitelů moci.

I toto rozčlenění se může zdát v některých situacích nejednoznačné. Ve struktuře subverzního terorismu může dojít k terorismu vůči vlastním členům, jednalo by se tedy o represivní terorismus v rámci subverzního. U represivního terorismu dochází k mylnému zaměňování se státním terorismem – stát může realizovat i subverzivní násilí vůči nepřátelům. Podle charakteru lze vymezit:

- **státní terorismus** – včetně terorismu mezinárodního či terorismu supranacionální instituce či organizace;
- **nestátní terorismu** – s podtypy substátního a nadstátního terorismu.

Státní terorismus může být jak *subverzivní* tak i *represivní*, přičemž stát může jakkoliv podporovat i nestátní domácí i zahraniční terorismus.⁴⁰

S označením „státní terorismus“ se dostáváme do rozepře s publikací Radany Makariusové píšící o shodě autorů, kteří zastávají pojetí, že státy terorismus nepáchají a terorismus je dílem nestátních aktérů. Dojde-li k útoku na základě rozhodnutí svrchované autority, poté není možné hovořit o terorismu, nýbrž o *teroru*, a to dovnitř státu či navenek.⁴¹

Dalším možným členěním terorismu ve vztahu ke *statu quo*⁴² určitého systému lze konstruovat typy:

- **revoluční terorismus** (pokud je cílem celková změna systému);
- **subrevoluční terorismus** (pokud je požadována dílčí změna systému);

⁴⁰ MAREŠ, Miroslav. *Terorismus v ČR*. Brno: Centrum strategických studií, 2005. s. 36 - 37 ISBN 80-903333-8-9.

⁴¹ MAKARIUSOVÁ, Radana. *Globální terorismus a radikální hnutí*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2019. s. 20 ISBN 978-80-7380-777-1.

⁴² *status quo* = výraz označující trvající stav. Termín využívaný při popisu dynamiky vývoje sociálního systému. Popisuje udržení / zachování s.q., na kterém mají zájem držitelé moci, neboť jakákoliv změna by mohla narušit jejich mocenské pozice.; zdroj: Sociologická encyklopedie: status quo [online]. [cit. 2021-11-02].

- **terorismus establishmentu** (pokud je požadováno udržení systému).

Další vymezení vychází ze vztahu k teritoriu státu. Základním rozdělením je:

- **domácí terorismus**;
- **mezinárodní terorismus**.

Miroslav Mareš zmiňuje i další možná kritéria rozdělení terorismu. V neposlední řadě uvedeme další možné dělení terorismu dle rozsahu teroristických aktivit na:

- **mikroterorismus** (pokud je intenzita útoku nízká, způsobuje pouze dílčí poškození větší, anebo drobná zranění);
- **mezoterorismus** (pokud je intenzita útoků střední, dochází k výrazným škodám na majetku či ztrátám na životech maximálně v řádu stovek osob);
- **makroterorismus** (pokud je intenzita terorismu velká, dochází k majetkovým škodám vážně poškozujícím sociálně-ekonomickou stabilitu státu nebo regionu anebo k obětem na životech v řádu tisíců osob a více).⁴³

O typologii terorismu se lze dočíst na stránkách Ministerstva vnitra České republiky, které podotýkají, že nelze zaměřovat při určování typologie kritéria motivace, aktérů, rozsahu a způsobů provádění akcí teroristů. Základem je určení motivace, díky níž dokážeme zahrnout i „nepolitické formy“ terorismu:

- ❖ **terorismus kriminální**: za účelem získání osobních materiálních výhod;
- ❖ **terorismus patologický**: za účelem psychického sebeuspokojení;
- ❖ **terorismus politický resp. ideologický**: provedeno z kolektivních pohnutek bez hledání přímých materiálních výhod, obdobně rozčlenění (jako u M. Mareše) – liší se *vigilantistickým terorismem*.⁴⁴

⁴³ MAREŠ, Miroslav. *Terorismus v ČR*. Brno: Centrum strategických studií, 2005. s. 38 - 39 ISBN 80-903333-8-9

⁴⁴ DOKUMENTY - TERORISMUS: *Typologie terorismu* [online]. [cit. 2021-11-02]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/typologie-terorismu.aspx>

3. Strategie boje s terorismem v České republice

Terorismus představuje dynamicky se vyvíjející fenomén, jehož působení dokáže zásadním způsobem otrávit kterýmkoli státem, včetně České republiky. Terorismus řadíme mezi zásadní bezpečnostní otázky současného světa. Hrozba terorismu, jako metody násilného prosazování politických, náboženských, ekonomických, kriminálních a jiných cílů, je trvale vysoká. Zapříčiněno je to existencí nadnárodních sítí volně propojených skupin sdílející ideologii, cíle, plány, finanční zdroje a informace. Přímě ohrožují lidské životy a zdraví, ale také *kritickou infrastrukturu*. Tím, že naštěstí Česká republika nemá tolik zkušeností s terorismem, se nejvíce osvědčila mezinárodní spolupráce a sdílení informací o výsledcích vyšetřovaných teroristických aktů, následně promítané do oblasti prevence proti teroristickým útokům.⁴⁵

Teroristické útoky, ke kterým v poslední letech došlo, zvýraznily potřebu úsilí celého mezinárodního společenství v boji s touto hrozbou. Nepostačuje pouze národní či regionální odpověď na globální teroristické sítě. Česká republika se aktivně účastní mezinárodních spoluprací⁴⁶ ve snaze eliminovat teroristickou hrozbu, čímž je i ze strany mezinárodního terorismu vnímaná jako potencionální terč. Nejen že angažovaností do těchto spoluprací vyjadřuje solidaritu s ostatními členy světového společenství, ale přináší to i zvýšení bezpečnosti České republiky.

Za standartní rozměr ohrožení lze považovat ohrožení *kritické infrastruktury* státu nebo perspektivu zneužití chemických, biologických, radioaktivních látek, jaderných materiálů a výbušnin teroristy. V současné době je zapotřebí vnímat i prostor moderní informační a komunikační technologie. Výzvou dneška je

⁴⁵ Ministerstvo vnitra. *STRATEGIE ČESKÉ REPUBLIKY PRO BOJ PROTI TERORISMU od r. 2013* [online]. In: Praha: Ministerstvo vnitra České republiky, 2013 [cit. 2021-11-05]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/soubor/3-nap-2013-material-pdf.aspx>

⁴⁶ pozn. mezi klíčové spolupráce v rámci mezinárodní kooperace patří OSN, NATO, dále OBSE, souběžně sem patří Rada Evropy, Evropská unie a pět jejích významných institucí zabývajících se oblastí boje proti terorismu, jimiž jsou Evropská rada, Rada Evropské unie, Evropská komise, Europol, Eurojust. Významným prvkem na poli mezinárodní spolupráce je také Interpol. Následně i nevládní organizace PWGT sdružující odborníky na oblast boje proti terorismu.; zdroj: *Bezpečnostní hrozby: Mezinárodní spolupráce v boji proti terorismu* [online]. [cit. 2022-02-10]. Dostupné z: <https://www.obranaastrategie.cz/filemanager/files/6425.pdf>

ochrana tzv. *měkkých cílů*, které jsme si výše popsali – jedná se o místa s vyšší koncentrací osob.⁴⁷

Přístupy k dané problematice se ve světě různí. Protiteroristické úsilí České republiky jde v ruku v ruce s úsilím na úrovni Evropské unie a NATO. Neopomenutelné jsou též aktivity v rámci Organizace spojených národů (OSN), zejména *Globální strategie boje proti terorismu OSN* a spolupráci České republiky s protiteroristickými orgány OSN.⁴⁸ Základním dokumentem Evropské unie pro oblast boje s terorismem je *Strategie Evropské unie pro boj s terorismem*, její součástí je i *Akční plán Evropské unie pro boj s terorismem*. Dokument tvoří čtyři zásadní pilíře, které představují patřičnou reakci na všechny aspekty terorismu – prevence, ochrana, pronásledování a reakce.⁴⁹

V této kapitole se zaměříme na klíčové strategické dokumenty České republiky v rámci boje proti terorismu, jimiž jsou *Strategie České republiky pro boj proti terorismu* a *Národní akční plán boje proti terorismu*.⁵⁰ V rámci bezpečnosti je též zapotřebí zmínit základní a zároveň nejobecnější dokument bezpečnostní politiky ČR, tzv. *Bezpečnostní strategie České republiky*, která stanovuje základní principy bezpečnosti. Konkrétnější východiska lze právě nalézt ve Strategii České republiky pro boj proti terorismu. Ta vychází z dřívějších Národních akčních plánů.⁵¹

Než se přesuneme ke konkrétním dokumentům, je zde žádoucí si charakterizovat pojem *bezpečnost*. Pojem *bezpečnost* se promítá do všech vědních disciplín, které ji následně vymezují. Různý úhel pohledu vtiskne pojmu

⁴⁷ pozn. při přípravě na potenciální útok probíhá taktické cvičení typové činnosti STČ -14/IZS Amok – útok aktivního střelce. Tato cvičení jsou prováděna na různých místech např. v budovách vzdělávacího zařízení, obchodních centrech, zdravotnických zařízeních apod., jehož hlavním cílem je procvičení vzájemné spolupráce a koordinace činností a postupů při zásahu složek IZS. Aktivní střelec je nebezpečný pachatel, který volí použití zbraně proti jiným osobám k dosažení svých cílů. Obvykle jde o jednotlivce, ale také se může jednat o skupinu pachatelů.

⁴⁸ *Ministerstvo vnitra. STRATEGIE ČESKÉ REPUBLIKY PRO BOJ PROTI TERORISMU odr. 2013* [online]. In: Praha: Ministerstvo vnitra České republiky, 2013 [cit. 2021-11-05]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/soubor/3-nap-2013-material-pdf.aspx>

⁴⁹ *Strategie pro boj proti terorismu. EUR-Lex* [online]. [cit. 2021-11-05]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/ALL/?uri=uriserv:l33275>

⁵⁰ *Dokumenty. Ministerstvo vnitra České republiky* [online]. [cit. 2021-11-05]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/dokumenty-454055.aspx>

⁵¹ FILIPEC, Ondřej. *Fenomén terorismus: česká perspektiva*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2017. s. 113 ISBN 978-80-244-5040-7.

určitý obsah. V rámci sekuritizace má bezpečnost zvláštní význam. Umožňuje ospravedlnit vybočující se jednání od obvyklých politických procedur. V běžném životě se setkáváme s bezpečností majetku, osob, práce atd. Každá věda přistupuje k vymezení pojmu jinak. Odborníci si uvědomují, že charakterizovat bezpečnost je v důsledku současných teroristických přístupů náročné.⁵² V *Terminologickém slovníku pojmů z oblasti krizového řízení, ochrany obyvatelstva, environmentální bezpečnosti a plánování obrany státu* vydaném Ministerstvem vnitra roku 2016, je pojem *bezpečnost* podrobněji definován.⁵³

3.1. Bezpečnostní strategie České republiky

V obecné rovině jakákoli *bezpečnostní strategie* je charakterizovaná jako soubor základních zásad, hodnot, omezení a předpokladů vytvořených k plnění hlavních bezpečnostních cílů. Stanovuje priority a určuje vhodné proporce mezi svými součástmi a určuje jejich místo a úlohu při plnění cílů. Vypracovává metody při zabezpečování cílů státní politiky za všech okolností, v míru i za války.⁵⁴

V oblasti bezpečnosti je výchozím dokumentem *Bezpečnostní strategie České republiky* (dále BS či Strategie), která bývá nepravidelně obměňována v reakci na vývoj bezpečnostních hrozeb. První Strategie je z roku 2001 nahrazující BS vojenského charakteru z roku 1999.⁵⁵ Následuje Strategie z roku 2003, která vymezuje pojmy *bezpečnost* a *bezpečnostní politika*. K její aktualizaci došlo v až roce 2011 v důsledku proměny mezinárodní situace a schválení nové strategické koncepce NATO. Poslední aktualizace *Bezpečnostní strategie* je z roku 2015, která zmiňuje *terorismus* jako jednu z hrozeb.⁵⁶

Bezpečnostní strategie České republiky 2015 je základním dokumentem bezpečnostní politiky ČR, na který navazují dílčí strategie a koncepce –

⁵² DANICS, Štefan a Štěpán STRNAD. *Aspekty bezpečnosti*. Praha: Policejní akademie České republiky v Praze, 2016. s. 7 ISBN 978-80-7251-455-7.

⁵³ *MIMOŘÁDNÉ UDÁLOSTI: Terminologický slovník - krizové řízení a plánování obrany státu* [online]. In: [cit. 2022-01-10]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/soubor/terminologicky-slovník-mv-verze-ke-stazeni.aspx>

⁵⁴ HORÁK, Rudolf a Otakar J. MIKA. *Ochrana obyvatelstva před terorismem*. Brno: Univerzita obrany, 2007., s. 16, ISBN 978-80-7231-295-5.

⁵⁵ *ČESKÉ STRATEGICKÉ DOKUMENTY: Bezpečnostní strategie ČR* [online]. 1999 [cit. 2021-11-06]. Dostupné z: <https://www.mocr.army.cz/dokumenty-a-legislativa/ceske-dokumenty-46088/>

⁵⁶ FILIPEC, Ondřej. *Fenomén terorismus: česká perspektiva*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2017. s. 114 ISBN 978-80-244-5040-7.

k nejvýznamnějším patří např. *Vojenská strategie* či *Koncepce zahraniční politiky*. V kontextu je nutné podotknout, že jak *Vojenská strategie*, tak i zahraničně politická koncepce byly vypracovány a přijaty před schválením nejnovější BS. *Vojenskou strategii* nahrazuje *Obranná strategie*, která byla zrušena Usnesením vlády České republiky ze dne 26. září 2012 č. 699 o Obranné strategii.⁵⁷

Bezpečnostní strategie tvoří vládní dokument zpracovaný ve spolupráci s Kanceláří prezidenta republiky a Parlamentem ČR. Na jeho tvorbě se též podílela bezpečnostní komunita ČR zahrnující zástupce státní i nestátní sféry.⁵⁸ Základ pro tvorbu Bezpečnostní strategie ČR představuje Ústava ČR, Listina základních práv a svobod a ústavní zákon č. 110/1998 Sb., o bezpečnosti České republiky, ústavní zákon č. 222/1999 Sb., o zajištění obrany České republiky, zákon č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému, zákon č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení, zákon č. 585/2004 Sb., o branné povinnosti a jejím zajišťování.⁵⁹

Nedílnou součástí jsou i zákony navazující na ústavní pořádek ČR a dále spojenecké a mezinárodní závazky vycházející z členství ČR v Organizaci Severoatlantické smlouvy (NATO), Evropské unii (EU), Organizaci spojených národů (OSN) a Organizaci pro bezpečnost a spolupráci v Evropě (OBSE).⁶⁰

Cílem Strategie je zajistit systémový a koordinovaný rámec prosazování bezpečnostních zájmů ČR. Reprezentuje základní hodnoty, zájmy, přístupy, ambice a nástroje ČR při zajišťování své bezpečnosti. Bezpečnostní strategie ČR je definována ve čtyřech kapitolách:⁶¹

⁵⁷ VLÁDA ČESKÉ REPUBLIKY: USNESENÍ VLÁDY ČESKÉ REPUBLIKY ze dne 26. září 2012 č. 699 [online]. 2012 [cit. 2021-11-06]. Dostupné z: https://www.dataplan.info/img_upload/7bdb1584e3b8a53d337518d988763f8d/obranna-strategie-usneseni.pdf

⁵⁸ *Bezpečnostní strategie České republiky - únor 2015* [online]. 2015 [cit. 2021-11-06]. Dostupné z: https://www.mocr.army.cz/images/id_40001_50000/46088/Bezpecnostni_strategie_2015.pdf

⁵⁹ DANICS, Štefan a Štěpán STRNAD. *Aspekty bezpečnosti*. Praha: Policejní akademie České republiky v Praze, 2016 s. 92 ISBN 978-80-7251-455-7.

⁶⁰ IVOR, Jaroslav, ed. *Spoločnosť proti terorizmu*. Plzeň: Vydavateľství a nakladateľství Aleš Čeněk, 2014. Slovenské zborníky. s. 84 – 85 ISBN 978-80-7380-546-3.

⁶¹ *Bezpečnostní strategie České republiky - únor 2015* [online]. 2015 [cit. 2021-11-06]. Dostupné z: https://www.mocr.army.cz/images/id_40001_50000/46088/Bezpecnostni_strategie_2015.pdf

○ **Východiska bezpečnostní politiky ČR**

Jak již bylo výše zmíněno *Bezpečnostní strategie České republiky 2015*, vychází z proměny světa, nových rizik a hrozeb. Z textu vyplývá, že koncepce založené na globálním uspořádání v minulém století byly jiné, než jaké jsou dnes. Bezpečnostní politika ČR je založena na proaktivním přístupu. Česká koncepce se opírá o spojenecké závazky, především v rámci Severoatlantické aliance a Evropské unie. Využívá i klíčové unijní dokumenty, jako Evropská protiteroristická strategie a s ní spojený Akční plán Evropské unie pro boj s terorismem.

Východiska bezpečnostní politiky ČR formulují principy, na nichž je bezpečnostní politika ČR založena:

- **principu zajištění bezpečnosti jednotlivce** - ochrany jeho života, zdraví, svobody, lidské důstojnosti a majetku;
- **princip tržního hospodářství v ČR** – přístup na trhy a zajištění energetických zdrojů;
- **princip nedělitelnosti bezpečnosti** – nelze oddělovat od bezpečnosti v euroatlantické oblasti, respektive od globální bezpečnostní situace, dále provázanost s NATO a EU;
- **aktivní předcházení ozbrojeným konfliktům** (aktivní diplomacie) a **preventivní diplomacie**.

○ **Bezpečnostní zájmy ČR**

Stejně jako u každého evropského státu je i u České republiky bezpečnost neoddělitelnou součástí národních zájmů. Bezpečnostní strategie České republiky vymezuje *životní, strategické a další významné zájmy* ČR, obecná bezpečnostní rizika, definuje dlouhodobé záměry a opatření, jejichž cílem je zajištění podmínek pro vývoj a prosperitu České republiky a zabezpečení jejich obyvatel.

• Životní zájmy

Zajištění suverenity, územní celistvosti a politické nezávislosti ČR, zachování všech náležitostí demokratického právního státu a ochrany základních lidských

práv a svobod obyvatel. Zajištění životních zájmů státu je povinností vlády i všech orgánů veřejné správy. Pro jejich obranu se využijí všechny legitimní přístupy a použijí všechny dostupné prostředky.

- Strategické zájmy

Naplňování strategických zájmů napomáhá ochraně životních zájmů a zároveň slouží k rozvoji a prosperitě České republiky. Strategické zájmy ČR jsou především *bezpečnost a stabilita, prevence a zvládnutí místních a regionálních konfliktů a zmírňování jejich následků, zachování globální stabilizační role a zvýšení efektivity OSN* a jiné.

- Další významné zájmy

Mají přispět k zajištění životních a strategických zájmů a zvyšovat odolnost společnosti vůči bezpečnostním hrozbám. Mezi další významné zájmy patří *snižování kriminality, posilování zpravodajské ochrany a obrany ČR, vytváření podmínek pro tolerantní občanskou společnost, potlačování extremismu a jeho příčin* a další.

- **Bezpečnostní prostředí**

Bezpečnostní prostředí můžeme charakterizovat jako vnější (vnitřní) prostředí ovlivňující bezpečnostní politiku státu. Je to prostor, kde se střetávají a realizují zájmy státu se zájmy ostatních států. Bezpečnostní prostředí v dnešní době prochází dynamickými změnami. Identifikuje nejvýznamnější trendy, faktory a konkrétní hrozby v bezpečnostním prostředí, v němž ČR ochraňuje a prosazuje své zájmy.

Definuje 11 základních bezpečnostních hrozeb pro Českou republiku:

- *oslabování mechanismu kooperativní bezpečnosti i politických a mezinárodněprávních závazků v oblasti bezpečnosti;*
- *nestabilita a regionální konflikty v euroatlantickém prostoru a jeho okolí;*
- **terorismus;**
- *šíření zbraní hromadného ničení a jejich nosičů;*
- *kybernetické útoky;*

- *negativní aspekty mezinárodní migrace;*
- *extremismus a nárůst interetnického a sociálního napětí;*
- *organizovaný zločin, zejména závažná hospodářská a finanční kriminalita, korupce, obchodování s lidmi a drogová kriminalita;*
- *ohrožení funkčnosti kritické infrastruktury;*
- *přerušování dodávek strategických surovin nebo energie;*
- *pohromy přírodního a antropogenního původu a jiné mimořádné události.*

○ **Strategie prosazování bezpečnostních zájmů ČR**

Vyžaduje si to široký přístup k bezpečnosti kombinující nevojenské a vojenské nástroje.

Kolektivní rozměr zajištění obrany a bezpečnosti – aktivní účast v systému kolektivní obrany NATO opírajícím se o silnou transatlantickou vazbu. ČR je trvale zapojena do aliančního integrovaného systému protivzdušné obrany (NATINADS), který je jedním ze základních pilířů obrany ČR. Svoji bezpečnost posiluje díky mezinárodním organizacím, kterých je součástí.

Strategie prevence a potlačování bezpečnostních hrozeb – ČR se též aktivně zapojuje do potírání všech forem terorismu. Primárně se zaměřuje na opatření proti financování terorismu, ochrana obyvatelstva, kritické infrastruktury, respektive jiných cílů potenciálně zranitelných teroristickým útokem. Podstatným krokem v rámci potírání terorismu je sdílení zpravodajských informací. Ohledně *kritické infrastruktury* se Česká republika zaměřuje na její zvyšování ochrany o odolnosti prvků.

Ekonomický rámec zajištění bezpečnosti zájmů – hospodářská politika spoluvytváří podmínky pro zajišťování bezpečnosti a obrany ČR. Předpokladem pro zajištění bezpečnosti a obrany státu je vytváření lidských, věcných a finančních zdrojů. K pokrytí všech výdajů jsou zapotřebí veřejné rozpočty. Výdaje spojené se zajišťováním bezpečnosti musí odpovídat požadované obranyschopnosti státu a ochraně životů zdraví a majetku.

Institucionální rámec zajištění bezpečnosti – základní funkcí je integrovat, koordinovat a řídit jednotlivé složky a pružně reagovat na vzniklé hrozby. Nástrojem obranné politiky jsou ozbrojené síly, jimiž jsou Armáda ČR, Vojenské zpravodajství, další instituce státní správy a samosprávy a v zákonem vymezeném rozsahu i právnické a fyzické osoby. V rámci vnitřní bezpečnosti a ochrany obyvatelstva jsou to bezpečnostní sbory, tj. zejména Policie ČR a Hasičský záchranný sbor ČR.⁶²

Shrnutí Bezpečnostní strategie stanovuje obecné principy a východiska, jak má být bezpečnost v případě *terorismu* řešena, přičemž nepojmenovává konkrétní nositele těchto hrozeb. Proto se koncepce boje proti terorismu rozpracovává v samotném a již mnohem konkrétnějším dokumentu tzv. *Strategie České republiky pro boj proti terorismu*.

3.2. Národně akční plán (NAP) v boji proti terorismu

Národní akční plán boje proti terorismu (NAP) je nejvýznamnějším dokumentem České republiky v boji proti terorismu, který je veřejně přístupný. Byl zpracován na základně přijetí závěrečné Deklarace Evropské konference ze dne 20. října 2001. Navazuje na rezoluce Rady bezpečnosti OSN č. 1373 z roku 2001 k boji proti terorismu a Akční plán EU v boji proti terorismu z 21. září 2001.

Odbor bezpečnosti Ministerstva vnitra ČR připravilo koncepční dokument, jehož cílem je snižovat zranitelnost státu v boji proti terorismu. NAP byl poprvé schválen usnesením vlády ČR č. 385 dne 10. 04. 2002. Hlavním impulzem ke zpracování koncepčního dokumentu byly útoky ze dne 11. září 2001 ve Spojených státech amerických.⁶³

Do současné doby byly vypracované následující verze Národně akčního plánu v boji proti terorismu. Jedná se o NAP z roku 2002, 2003, 2004, 2005, 2007⁶⁴ a 2016 – 2018, který skládá se tří samostatných dokumentů, tj. *Legislativní návrhy*

⁶² *Bezpečnostní strategie České republiky - únor 2015* [online]. 2015 [cit. 2021-11-06]. Dostupné z: https://www.mocr.army.cz/images/id_40001_50000/46088/Bezpecnostni_strategie_2015.pdf

⁶³ *USNESENÍ VLÁDY ČESKÉ REPUBLIKY ze dne 10. dubna 2002 č. 385* [online]. Praha, 2002 [cit. 2021-11-07]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/soubor/narodnin-akcni-plan-boje-proti-terorismu-2002.aspx>

⁶⁴ *DOKUMENTY - TERORISMUS: Starší národní akční plány*: [online]. [cit. 2021-11-07]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/dokumenty-454055.aspx>

v oblasti vnitřní bezpečnosti, *Návrh opatření ke zvýšení bezpečnosti na mezinárodních letištích v ČR a Protiteroristický balíček*, který není veřejně dostupný.⁶⁵ NAP byl mezi lety 2010 – 2013 přetransformován na Strategii České republiky pro boj proti terorismu. NAP poskytuje nezbytné informace a postupy pro zvýšení připravenosti České republiky k reakci na teroristické útoky.⁶⁶ V porovnání s některými zeměmi EU se Česká republika může pyšnit nejkompexnějším Národně akčním plánem v boji proti terorismu.⁶⁷

Při tvorbě prvního NAP Česká republika vycházela z dřívějších analytických materiálů, které byly zpracované již před událostmi z 11. září 2001. Ve třetí kapitole NAP uvádí klíčové orgány České republiky odpovědné za boj proti terorismu, jimiž jsou:

- ❖ ***Vláda ČR***
- ❖ ***Bezpečnostní rada státu (BRS)***
- ❖ ***Ústřední krizový štáb (ÚKŠ)***
- ❖ ***Ministerstvo vnitra (MV)***
- ❖ ***Policie ČR (PČR)***
- ❖ ***Hasičský záchranný sbor (ZHS)***
- ❖ ***Zpravodajské služby (ZS)***
- ❖ ***Krajské úřady (KÚ)***

Ve čtvrté kapitole nalezneme přehled opatření České republiky v boji proti terorismu. Konkrétní kroky, cíle, prostředky a již uskutečněná nebo probíhající opatření jsou rozepsané v tabulkách. Níže jsou uvedena opatření:

⁶⁵ *DOKUMENTY A ODKAZY: Akční plán pro boj proti terorismu pro léta 2016 až 2018* [online]. [cit. 2021-11-07]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/cthh/clanek/akcni-plan-pro-boj-proti-terorismu-pro-leta-2016-az-2018.aspx>

⁶⁶ *DOKUMENTY - TERORISMUS: Starší národní akční plány*: [online]. [cit. 2021-11-07]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/dokumenty-454055.aspx>

⁶⁷ *DOKUMENTY - TERORISMUS: Často kladené otázky k Národnímu akčnímu plánu boje proti terorismu* [online]. [cit. 2021-11-07]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/dokumenty-terorismus-casto-kladene-otazky.aspx>

- *Aktivní účast na krocích mezinárodní protiteroristické koalice* – jde především o politická opatření.
- *Boj s terorismem v rámci České republiky – v součinnosti s evropskými zeměmi, USA a Kanadou* – ta mimo jiné obsahují i implementační a analytickou část, která je pouze v rovině proklamativní. Obsahují dále politické činnosti, policejní spolupráci, ochranu bezpečnostních zájmů, ochranu informačních systémů, kontrolu citlivých obchodních komodit, omezení možnosti financování terorismu, opatření v letecké dopravě. Také oblast civilní ochrany a krizového řízení a integrovaného záchranného systému a opatření v migrační, azylové a celní oblasti.
- *Zajištění zájmové oblasti České republiky ve světě* – jde o zastupitelské orgány ČR v zahraničí.
- *Opatření proti ekonomické recesi* – jde o opatření ke zmírnění případných ekonomických dopadů po teroristickém činu.⁶⁸

Následným souvisejícím dokumentem, který byl již výše zmíněný, je Strategie České republiky pro boj proti terorismem.

3.3. Strategie České republiky pro boj proti terorismu

Strategie České republiky pro boj proti terorismu vychází z *Národního akčního plánu boje proti terorismu 2007 - 2009*, přesto se svým konceptem značně odlišuje, i proto nese jiný název. Na rozdíl od NAP neobsahuje podrobný popis konkrétních úkolů pro další období, úkoly které by přesahovaly rámec Strategie. Národně akční plán obsahoval úkoly, pro jejichž splnění zde nebyly požadované podmínky. Tento dokument upozorňuje na problémy, ale neobsahuje konkrétní úkoly pro jejich vyřešení, není to jeho cílem.

První Strategie České republiky pro boj proti terorismu byla vypracovaná pro léta 2010 – 2012. Vypracovává ji obor bezpečnostní politiky Ministerstva vnitra. V současnosti platí Strategie České republiky pro boj proti terorismu z roku 2013.

⁶⁸ MIKA, Otakar J. *Současný terorismus: řešení krizových situací*. Praha: Triton, 2003. s. 30 - 31 ISBN 80-7254-409-8.

Strategie České republiky pro boj proti terorismu zmiňuje celkem pět oblastí, na které se má boj proti terorismu zaměřit, jsou jimi:

- *Oblast č. 1: Zlepšení komunikace a spolupráce mezi subjekty zapojenými do boje proti terorismu a zkvalitňování podmínek pro výkon jejich činnosti.*
- *Oblast č. 2: Ochrana obyvatelstva, kritické infrastruktury respektive jiných cílů, potenciálně zranitelných teroristickým útokem.*
- *Oblast č. 3: Bezpečnostní výzkum, vzdělávání a informování veřejnosti ve vztahu ke konkrétním aspektům boje proti terorismu.*
- *Oblast č. 4: Prevence radikalizace ve společnosti a boj proti rekrutování do teroristických struktur.*
- *Oblast č. 5: Legislativní a mezinárodně-smluvní otázky.*

V úvodu se dočítáme, že terorismus je jedním ze stěžejních bezpečnostních výzev současného světa. I pro Českou republiku terorismus představuje hrozbu. Významným nástrojem v boji proti terorismu jsou mezinárodní spolupráce. Zmíněné jsou zde některé teroristické události, mezi nichž nejvýznamnější jsou ničivé útoky v Madridu (březen 2004) a Londýně (července 2005).

Uvádí výčet základních principů boje proti terorismu. Současně propaguje základní hodnoty, kterými jdou demokracie, principy právního státu a respekt k lidským právům. Při jakémkoliv opatření zdůrazňuje vyváženost na klíčových hodnotách, kterými je *bezpečí a svoboda jednotlivce*.

V kapitole *Zlepšení komunikace a spolupráce mezi subjekty zapojenými do boje proti terorismu a zkvalitňování podmínek pro výkon jejich činnosti* je zdůrazněná především nutnost spolupráce mezi zpravodajskými složkami disponující informacemi v etapě latentního terorismu, a policejními složkami, které disponují výkonnými pravomocemi.

Ochrana obyvatelstva, kritické infrastruktury respektive jiných cílů, potenciálně zranitelných teroristickým útokem odkazuje na vyjasnění kompetencí a metodickou a koordinační úlohu Policie České republiky. V této oblasti je

klíčovou složkou pro odstranění následků teroristických útoků *integrováný záchranný systém* (IZS).⁶⁹ Při útoku chemickými látkami se počítá s využitím armádních kapacit ve prospěch IZS. Zvláště je věnovaná pozornost v oblasti dopravy, ochrany civilního letectví a městské dopravě.

Bezpečnostní výzkum, vzdělávání a informování veřejnosti ve vztahu ke konkrétním aspektům boje proti terorismu představuje programy výzkumu zaměřené na boj proti terorismu, které jsou součástí *Národních priorit orientovaného výzkumu, experimentálního vývoje a inovací*. Je zmíněná nezbytnost vzdělávání příslušníků všech složek integrovaného záchranného systému, provádění školení pro policisty, soudce a státní zástupce.

Prevence radikalizace ve společnosti a boj proti rekrutování do teroristických struktur se pohybuje v otázkách integrace a snaží se o pochopení odlišností, přičemž odkazuje na *Zásady koncepce integrace cizinců na území České republiky*. Ministerstvo vnitra a Policie ČR se soustředí na vzdělávání v problematice práce s menšinami a cizinci a zaměstnávání příslušníků menšin u policie. Varuje před vznikem přistěhovaleckých komunit a možné radikalizaci.

Poslední oblast *Legislativní a mezinárodně-smluvní otázky* konstatuje, že právní řád České republiky umožňuje stíhání teroristických aktivit v celé jejich šíři, včetně podpůrných aktivit tj., snaha o jejich financování. Zajištěná je i ochrana, odškodnění a pomoc obětem terorismu, svědkům a dalším osobám zúčastněné na trestním řízení. ČR zavedla v důsledku plnění mezinárodních závazků do právního systému odpovědnost právnických osob.⁷⁰

⁶⁹ *pozn.* ačkoliv Vězeňská služba ČR není základní složkou IZS, je zcela neodmyslitelnou součástí pomyslného balíčku účastníci se zdolání teroristického útoku. Patří tedy mezi ostatní složky IZS poskytující plánovanou pomoc na vyžádání. Nejběžnější spolupráce je s Policií ČR, zajištěna Dohodou o spolupráci a vzájemné pomoci, kdy v jistých situacích příslušníci vězeňské služby převezmou oprávnění a povinnosti policisty, platí to i v opačných případech. Vězeňská služba ČR zajišťuje výkon vazby, výkon trestu odnětí svobody a bezpečnost a pořádek na soudech, spravuje a střeží vazební věznice, zařízení, kde obviněný je zajištěn pro účely trestního řízení a výkonu trestu a mnoho dalších činností vyplývajících z platné právní úpravy.

⁷⁰ *DOKUMENTY - TERORISMUS: Strategie České republiky pro boj proti terorismu od r. 2013* [online]. [cit. 2021-11-13]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/soubor/3-nap-2013-material-pdf.aspx>

4. Opatření České republiky vůči problematice terorismu

V této kapitole se blíže seznámíme s právní úpravou České republiky v rámci boje proti terorismu. Jak již bylo výše zmíněno, Česká republika se nestala lokací žádného závažného teroristického útoku. To neznamená, že by se ním neměla zabývat. Z bezpečnostního hlediska není Česká republika ohrožena terorismem v porovnání s ostatními členskými zeměmi, protože pro teroristické skupiny není tolik atraktivní jako jiné země EU. Česká republika nenabízí rozlehlý stát s větší mocí a ekonomikou, která by zaujala teroristy.

Česká republika čerpá ze zahraničních zkušeností s teroristickými útoky. Následně se ponaučí a zapracuje adekvátní opatření proti dané hrozbě. Nadále je zapotřebí usilovat o vylepšení a aktualizaci dosavadních přístupů, nástrojů a právních předpisů v problematice terorismu.⁷¹ Tahle kapitola bude zaměřena jak na protiteroristickou politiku v České republice tak i na prevenci vůči terorismu.

4.1. Nástroje státní protiteroristické politiky

Než se dostaneme k nástrojům je zapotřebí charakterizovat *protiteroristickou politiku*. Vyznačuje se tím, že je zaměřena na eliminaci terorismu, především politiky proti *subverzivnímu terorismu* (státnímu i nestátnímu). V širším smyslu ji lze chápat jako „celkové působení společenských aktérů na nejrůznějších úrovních, které vede k potlačení předpokladů podmínek i negativních důsledků terorismu.“ V užším smyslu se vztahuje ke státní politice proti terorismu. Protiteroristická politika je pojímána jako součást bezpečnostní politiky státu.

Miroslav Mareš, český odborník na terorismus, uvádí několik nástrojů protiteroristické politiky, jimiž především jsou:

- ❖ **zpravodajské operace** (zjišťují informace o teroristech);
- ❖ **policejní operace** (zadržování teroristů, likvidace náloží apod.);

⁷¹ Ministerstvo vnitra. *STRATEGIE ČESKÉ REPUBLIKY PRO BOJ PROTI TERORISMU od r. 2013* [online]. In: Praha: Ministerstvo vnitra České republiky, 2013 [cit. 2021-11-13]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/soubor/3-nap-2013-material-pdf.aspx>

- ❖ **vojenské operace** (zajišťují likvidaci teroristů a ochranu před nimi vojenskými prostředky atd.);
- ❖ **právo** (zákonné vymezení kompetenci i sankční normy...);
- ❖ **preventivní opatření** (technologická i další);
- ❖ **politická činnost** směřující k odstranění příčin terorismu, včetně diplomacie a politického vyjednávání;
- ❖ **civilní ochrana** (vytváření struktur k eliminaci následků teroristických útoků, včetně lékařství, pomoci obětem apod.).⁷²

4.1.1. Instituce a aktéři protiteroristické politiky v ČR

Instituce a aktéři protiteroristické politiky v České republice jsou úzce vázáni na bezpečnostní politiku českého státu, ale i EU a mezinárodních organizací, jimiž je součástí. Česká republika se díky tomu zapojuje do bojů proti terorismu i v mezinárodní sféře. Hlavní pravomoci v rámci protiteroristické politiky má vláda ČR a prezident, jakožto vrchní velitel ozbrojených sil. Dále boj proti terorismu spadá do kompetence Ministerstva vnitra, Ministerstva spravedlnosti a Ministerstva zahraničních věcí. Ovšem záleží na konkrétní situaci, kterého rezortu se ta daná záležitost bude dotýkat.

Poradním orgánem vlády v oblasti bezpečnosti je Bezpečnostní rada státu, která plní i funkci koordinační. Společně hrají velkou úlohu při koordinaci zpravodajských služeb. Bojem proti terorismu se zabývají všechny zpravodajské služby tj., Bezpečnostní informační služby, Úřad pro zahraniční styky a informace a Vojenské zpravodajství. Tyto služby navzájem spolupracují a zapojují se i do mezinárodních spoluprací. Výměnu a předávání informací zajišťuje Společná zpravodajská skupina založena roku 2005, která funguje jako fórum pro zpravodajské služby.

Do této problematiky též zasahuje Národní bezpečnostní úřad, především do oblasti prevence před průnikem teroristů. Bojem proti terorismu se v rámci Ministerstva vnitra zabývá hlavně Odbor bezpečnostní politiky. Pod ministerstvo

⁷² MAREŠ, Miroslav. *Terorismus v ČR*. Brno: Centrum strategických studií, 2005. s. 383 - 384 ISBN 80-903333-8-9.

vnitru spadá i Policie České republiky, jejímž specializovaným útvarem zabývající se terorismem, je Útvar pro odhalování organizovaného zločinu.⁷³ Česká republika disponuje i dalšími specializovanými útvary k zásahům proti teroristům či jiné obdobné akci tj., Útvar rychlého nasazení (URNA). Do kontaktu mohou přijít i jiné složky Policie ČR i příslušníci obecní policie. Při rozsáhlém teroristickém útoku bude aktivován integrovaný záchranný systém, jehož složkami jsou Hasičský záchranný sbor ČR, Zdravotnická záchranná služba, Policie ČR, dále vyčleněné síly s prostředky ozbrojených sil a ostatní ozbrojené bezpečnostní a záchranné sbory. Do řešení mimořádných situací jsou zapojeny i krajské a obecní orgány. Neopomenutelnou roli při přímém boji s terorismem a případném odstraňování škod má Armáda České republiky.⁷⁴

Výsledkem protiteroristické politiky je vytvoření státních dokumentů, které mají koncepční vlastnosti a zabývají se také teroristickými činy, ale i tvorba právních norem sem spadá. Na těchto základech jsou realizovány i konkrétní protiteroristické aktivity. Hlavním cílem české bezpečnostní politiky je zamezit a bojovat proti terorismu. Nebýt této politiky pravděpodobně už dávno by se odehrál na území Česka teroristický útok. Tudíž preventivní opatření je velmi důležitý.⁷⁵

4.2. Protiteroristická legislativa

Zákonnost, tzv. legislativní systém, je jednou z nejdůležitějších zbraní v boji proti terorismu.⁷⁶ Legislativní základ zajišťuje Parlament ČR, který má i řadu kontrolních pravomocí. Oblast zákonů a dalších právních norem spadá do kompetence justiční sféry. Právní předpisy v oblasti ochrany obyvatelstva vymezují základní informace pro přípravu na mimořádnou událost, likvidační a záchranné práce a před a po vyhlášení krizových stavů. Formulovány jsou i pravomoci státních

⁷³ Útvar pro odhalování organizovaného zločinu byl roku 2016 rozpuštěn a sloučen s Útvarem odhalování korupce a finanční kriminality do Národní centrály proti organizovanému zločinu (NCOZ).

⁷⁴ MAREŠ, Miroslav. *Terorismus v ČR*. Brno: Centrum strategických studií, 2005. s. 388 - 389 ISBN 80-903333-8-9.

⁷⁵ Tamtéž, s. 398 - 399

⁷⁶ BRZYBOHATÝ, Marian. *Úvod do problematiky terorismu a antiterorismu*. Praha: Policejní akademie České republiky, 1995. s. 36 ISBN 80-85981-13-0.

orgánů, územních samosprávných celků včetně povinností právnických osob při přípravě na vznik mimořádných událostí.

Z výše zmíněného, k účinnému boji s terorismem je zapotřebí legislativní úprava. Dle zásady *nullum crimem sine lege*, v překladu – *není zločinu bez zákona*, vyplývá, že výčet trestných činů vymezuje trestní zákoník, současně s trestními činy stanoví i trestní sankce, které lze za jejich spáchání uložit. **Zákon č. 40/2009 Sb., Trestní zákoník**, ve znění pozdějších předpisů, v § 129a definuje teroristickou skupinu, která je „... *společenstvím nejméně tří trestně odpovědných osob, které má trvalejší charakter, je v něm provedena dělba činností mezi jeho jednotlivé členy, jeho činnost se vyznačuje plánovitostí a koordinovaností a je zaměřená na páchaní trestného činu vlastizrady spáchané formou teroristického útoku nebo teroru (§ 309), trestného činu teroristického útoku (§ 311) nebo trestného činu teroru (§ 312) (dále jen „teroristický trestný čin“).*“ Výčet trestných činů souvisejících s terorismem nalezneme v hlavě IX, v díle 1 tohoto zákona – Trestné činy proti základům České republiky, cizímu státu a mezinárodní organizace.⁷⁷

Hasičský záchranný sbor České republiky na webových stránkách zařazuje mezi nejdůležitější právní předpisy v rámci ochrany obyvatelstva následujících 5 zákonů a 4 vyhlášky.

Přehled zákonů:

- **Ústavní zákon č. 110/1998 Sb., o bezpečnosti České republiky**, ve zn. pozd. předpisů;
- **Zákon č. 239/2000 Sb., o IZS**, ve zn. pozd. předpisů;
- **Zákon č. 240/2000 Sb., krizový zákon**, ve zn. pozd. předpisů;
- **Zákon č. 254/2001 Sb., vodní zákon**, ve zn. pozd. předpisů;
- **Zákon č. 224/2015 Sb., zákon o prevenci závažných havárií**, ve zn. pozd. předpisů;

⁷⁷ Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník

Přehled vyhlášek:

- **Vyhláška č. 247/2001 Sb.**, o organizaci a činnosti JPO;
- **Vyhláška č. 380/2002 Sb.**, k přípravě a provádění úkolů OO;
- **Vyhláška č. 226/2015 Sb.**, o zásadách pro vymezení zóny havarijního plánování a postupu při jejím vymezení a o náležitostech obsahu vnějšího havarijního plánu a jeho struktury.⁷⁸

Opomenut nesmí být **Ústavní zákon č. 1/1993 Sb.**, Ústava České republiky, který charakterizuje Českou republiku jako svrchovaný, jednotný a demokratický právní stát založený na úctě k právům a svobodám člověka a občana. Ústava ČR je základní zákon státu s nejvyšší právní silou, jejíž součástí je *Listina základních práv a svobod*. Doplněna či měněna může být pouze ústavními zákony.⁷⁹

Jiné právní předpisy související s touto problematikou, které zakazují chemické, biologické a toxické zbraně:

- **Zákon č. 19/1997 Sb.**, o některých opatřeních souvisejících se zákazem chemických zbraní a o změně a doplnění některých zákonů;
- **Zákon č. 281/2002 Sb.**, o některých opatřeních souvisejících se zákazem bakteriologických (biologických) a toxinových zbraní a o změně živnostenského zákona.

Další související právní předpisy:

- **Zákon č. 222/1999 Sb.**, o zajišťování obrany České republiky;
- **Zákon č. 241/2000 Sb.**, o HOPKS, ve zn. pozd. předpisů;
- **Zákon č. 320/2015 Sb.**, o HZS ČR, ve zn. pozd. předpisů;
- **Zákon č. 205/2020 Sb.**, kterým se mění zákon č. 258/2000 Sb., o ochraně veřejného zdraví a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony.

⁷⁸ **ÚKOLY A PŮSOBNOST: Právní předpisy v oblasti ochrany obyvatelstva** [online]. [cit. 2021-11-14]. Dostupné z: <https://www.hzscr.cz/clanek/pravni-predpisy-v-oblasti-ochrany-obyvatelstva.aspx>

⁷⁹ Ústavní zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky

4.3. Základní opatření v oblasti ochrany obyvatelstva

Posílení bezpečnostních opatření, jejichž cílem je ztížit realizaci teroristických činů, má působit odstrašujícím dojmem. ČR dle bezpečnostní strategie se aktivně zasazuje o potírání všech forem terorismu jak na národní úrovni, tak v rámci mezinárodních organizací, včetně sjednávání a provádění protiteroristických úmluv. Základem ochrany obyvatelstva je prevence. Dokument, který charakterizuje dosavadní stav v oblasti ochrany obyvatelstva v České republice a navrhuje řešení stávajících problémů je *Koncepce ochrany obyvatelstva do roku 2025 s výhledem do roku 2030*.⁸⁰

4.3.1. Preventivní opatření

Zásadním principem teroristického útoku je již zmiňovaný moment překvapení. Pokud by se obranná opatření připravena vůči takovému útoku zaktivovala teprve až po jeho provedení, nastala by obrovská časová prodleva, v níž by docházelo k chybným rozhodnutím, plýtváním prostředků a ke zvýšení stupně ohrožení pro oběti útoku. Improvizace v těchto situacích představuje určité riziko.

Podstatným předmětem, díky kterému dokážeme čelit nebo minimalizovat hrozbu teroristického útoku, je zpracování plánu určující konkrétní kroky a charakter opatření, jež je nutné učinit proti teroristickému útoku. Bez ohledu zda se jedná o plán pro vládní instituci, letiště či soukromou společnost, jednotlivé plány respektují podmínky a specifika určité oblasti nebo objektu a během teroristického útoku se stávají opatřením a návodem, jak nejúspěšněji čelit hrozbě teroristické akce.

Na tvorbě plánu se podílejí odborníci. Problém nastává tehdy, pokud nedochází k průběžné úpravě a novelizaci plánu, tak aby plně odpovídal současným podmínkám, jelikož od doby zpracování přicházejí noví lidé, jsou prováděny stavební úpravy, obstarává se nová technika apod. V jediném kritickém okamžiku rozhodují o životech mnoha lidí a osudu nevyčíslených hodnot, pročez bez průběžných aktualizací se tyto plány v krátké době stávají bezcennými papíry.

⁸⁰ OCHRANA OBYVATELSTVA: *Ochrana obyvatelstva v České republice* [online]. [cit. 2022-01-09]. Dostupné z: <https://www.hzscr.cz/clanek/ochrana-obyvatelstva-v-ceske-republice.aspx>

Plán se sestává ze tří částí obsahující opatření z před incidentní doby útoku, v jeho průběhu a po skončení útoku. Před událostí jsou vyhodnoceny případy, které mohou nastat. Modelové situace se tvoří za pomoci metody „co kdyby“ a na základě průběžné analýzy dostupných informací, současně se k ní hledají optimální řešení. Dále se v před incidentní části řeší přípravy a výcvik personálu, logistiku a potřeby nutné výstroje a výzbroje. Další část je zaměřena na vývoj operace, jasně shrne pořadí nutných opatření. Postincidentní část stanoví opatření k zajištění stop a objasnění případu, uvedení místa do původního stavu a odstranění dlouhotrvajících negativních následků.

Doc. Brzybohatý ve své publikaci zmiňuje, že *kvalita tzn. reálnost a účinnost obranného plánu, přímo závisí na kvalitě, aktuálnosti a množství informací, které mají zpracovatelé k dispozici*. Obtíží je následné rozlišení důležitosti získaných informací. Dále rozporuplnost, kdy se jedna informace opírá o druhou, případně umožňuje odlišné interpretace. Pozornost by se především měla soustředit na následující tři základní kategorie informací:

1. *určení potenciálních cílů (osoba, budovy, podniky apod.);*
2. *charakteristika cílů;*
3. *charakteristiky možných útočníků (teroristů).⁸¹*

Zcela zásadním krokem preventivního opatření je tedy zpracování krizových plánů podle platné legislativy. K preventivnímu opatření je potřeba zařadit opatření *analýzy rizika, modelování a simulace, detekce, odstrašování teroristů apod.⁸²*

⁸¹ BRZYBOHATÝ, Marian. *Terorismus*. Praha: Police History, 1999. s. 55 – 56 ISBN 80-902670-1-7.

⁸² BRZYBOHATÝ, Marian a Otakar J. MIKA. *Ochrana před chemickým a biologickým terorismem*. Praha: Vydavatelství PA ČR, 2007. s. 77 – 78 ISBN 978-80-7251-271-3.

5. Ochrana kritické infrastruktury

V bývalém Československu do roku 1989 byla ochrana systému orientovaná především na činnosti spojené s přípravou na vyhlášení válečného stavu. Postupem času se systém začal měnit. Ke změně přístupu došlo nejen díky politickým vlivům v devadesátých letech minulého století, ale i přijetím **Ústavního zákona č. 110/1998 Sb., o bezpečnosti České republiky**. Byly zrušeny jednotky civilní obrany a cvičení související s válečnou přípravou. Roku 1998 problematiku řešení krizových situací se začal zabývat Výbor pro civilní nouzové plánování – jakožto stálý pracovní orgán Bezpečnostní rady státu pro oblast civilního nouzového plánování a pro koordinaci a plánování opatření k zajištění ochrany vnitřní bezpečnosti státu.⁸³

Česká republika se prvně začala angažovat do ochrany počítačových sítí. Výrazným krokem kupředu pro Českou republiku bylo přijetí tzv. *krizové legislativy*.⁸⁴ Dostalo se též k uzákonění již existujícího integrovaného záchranného systému České republiky.⁸⁵ Souvisejícími koncepčními materiály charakterizující ochranu obyvatelstva jsou *Koncepce ochrany obyvatelstva do roku 2025 s výhledem do roku 2030* a *Strategie České republiky pro boj proti terorismu od roku 2013*, v němž je počítáno s možností teroristického útoku na *kritickou infrastrukturu*.

Mezi dokumenty zmiňující kritickou infrastrukturu patří *Bezpečnostní strategie ČR 2015*, která v kapitole Strategie prevence a potlačování bezpečnostních hrozeb připisuje ochraně kritické infrastruktury zvláštní význam, stanovuje základní úkoly a priority ochrany kritické infrastruktury. Okrajově kritickou infrastrukturu také zmiňuje *Strategický rámeček udržitelného rozvoje ČR*.⁸⁶ Zákon

⁸³ ŘEHÁK, David. *Kritická infrastruktura elektroenergetiky: určování, posuzování a ochrana*. V Ostravě: Sdružení požárního a bezpečnostního inženýrství, 2013. Spektrum (Sdružení požárního a bezpečnostního inženýrství). s. 7 - 8 ISBN 978-80-7385-126-2.

⁸⁴ pozn. krizová legislativa byla přijatá v roce 2000, tvoří ji tři právní předpisy: zákon č. 239/2000 Sb., o IZS a o změně některých souvisejících zákonů, zákon č. 240/2000 Sb., krizový zákon, zákon č. 241/2000 Sb., o HOPKS a o změně některých souvisejících zákonů.

⁸⁵ ŘEHÁK, David. *Kritická infrastruktura elektroenergetiky: určování, posuzování a ochrana*. V Ostravě: Sdružení požárního a bezpečnostního inženýrství, 2013. Spektrum (Sdružení požárního a bezpečnostního inženýrství). s. 7 - 8 ISBN 978-80-7385-126-2.

⁸⁶ KAVAN, Štěpán. *Bezpečná společnost - aktuální otázky krizového managementu*. České Budějovice: Vysoká škola evropských a regionálních studií, 2015. s. 20 - 21 ISBN 978-80-87472-85-9.

č. 240/2000 Sb., (krizový zákon) definuje pojem ochrana kritické infrastruktury jako *opatření zaměřená na snížení rizika narušení funkce prvku kritické infrastruktury*. S ochranou kritické infrastruktury se pojí termín subjekt kritické infrastruktury, jakožto provozovatel prvku kritické infrastruktury, jehož povinností je zpracovat Plán krizové připravenosti pro určený prvek.⁸⁷

5.1. Kritická infrastruktura

Nejprve si přiblížíme samotnou infrastrukturu. Infrastruktura pochází z francouzského pojmu *infra-structure*, doslova *co je pod stavbami*. Je množinou propojených strukturálních prvků, které udržují celistvost systému. Existuje celá řada typů infrastruktur např. městská, přírodní, technická apod. Infrastruktura je soustavou vzájemně závislých sítí a systémů, které fungují ve vzájemné spolupráci a součinnosti za účelem zajištění plynulého toku nezbytných zboží a služeb.⁸⁸

V základní definici stojí, že prvkem kritické infrastruktury je zejména stavba, zařízení, prostředek nebo veřejná infrastruktura.⁸⁹ Pojem veřejná infrastruktura vyplývá ze zákona č. 183/2006 Sb., stavební zákon. Veřejná infrastruktura je širší množina než kritická infrastruktura, patří sem např. dopravní infrastruktura, technická infrastruktura, občanská vybavenost a veřejná prostranství.⁹⁰

Kritická infrastruktura představuje komplexní systém vysoce zranitelných prvků, jejichž ochrana je zaměřena na snížení zranitelnosti neboli zvýšení jejich odolnosti vůči dopadům mimořádných událostí a krizových situací. Česká republika jako i jiné státy světa se musela začít zabývat mírou zranitelnosti obyvatelstva, hospodářských subjektů, stavem zabezpečení základních funkcí

⁸⁷ Zákon č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení a o změně některých zákonů (krizový zákon)

⁸⁸ POLÍVKA, Milan. *Ochrana kritické infrastruktury* [přednáška]. Praha: POLAC v Praze, 17. února 2021

⁸⁹ **KRITICKÁ INFRASTRUKTURA** [online]. [cit. 2022-01-27]. Dostupné z: <https://www.hzscr.cz/clanek/web-krizove-řízení-a-cnp-kriticka-infrastruktura-kriticka-infrastruktura.aspx>

⁹⁰ Zákon č. 183/2006 Sb., územním plánování a stavebním řádu (stavební zákon)

pozn. Garantem je Úřad pro zastupování státu ve věcech majetkových – Centrální registr administrativních budov (CRAB) je ze zákona neveřejný informační systém určený k podpoře hospodárného využívání administrativních budov patřících státu nebo státem užívaných. Podle nařízení vlády č. 41/2017 Sb., o údajích centrálního registru administrativních budov jsou do CRAB zadávány údaje.; zdroj: *Centrální registr administrativních budov* [online]. [cit. 2022-01-27]. Dostupné z: <https://www.uzsvm.cz/crab>

státu během krizových situací a zabezpečení základních životních potřeb obyvatelstva v nevšedních situacích.⁹¹

Kritickou infrastrukturou se dle zákona č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení a o změně některých zákonů (krizový zákon) rozumí „*prvek kritické infrastruktury nebo systém prvků kritické infrastruktury, narušení jehož funkce by mělo závažný dopad na bezpečnost státu, zabezpečení základních životních potřeb obyvatelstva, zdraví osob nebo ekonomiku státu.*“ Z definice je patrné, že kritická infrastruktura představuje ucelený soubor prvků, který sehrává klíčovou roli pro stát, bez níž by byl narušen chod společnosti a ekonomiky. Zobrazuje provázaný systém prvků s konkrétní úlohou, bez které nemůže systém plnit svou funkci. Proto jsou zapotřebí chránící opatření před narušením systému a k zachování fungování společnosti.

Mezi prvky kritické infrastruktury České republiky dle § 2 písm. m) spadají odvětví:

- **energetiky;**
- **vodního hospodářství;**
- **potravinářství a zemědělství;**
- **zdravotnictví;**
- **doprava;**
- **komunikační a informační systémy;**
- **finanční trh a měna;**
- **nouzové služby;**
- **veřejná správa.**

Proces určování prvků kritické infrastruktury je realizován předložením návrhu navrhovatele na určení prvku kritické infrastruktury a hodnotitelem, ve spolupráci s příslušnými odbornými útvary. Určení je založeno na naplnění specifických podmínek prvku kritické infrastruktury – splnění hledisek nahraditelnosti

⁹¹ ŘEHÁK, David. *Kritická infrastruktura elektroenergetiky: určování, posuzování a ochrana*. V Ostravě: Sdružení požárního a bezpečnostního inženýrství, 2013. Spektrum (Sdružení požárního a bezpečnostního inženýrství). s. 3 ISBN 978-80-7385-126-2.

a nenahraditelnosti, dále průřezových a odvětvových kritérií. Řadí se mezi zejména stavba, zařízení, prostředek a veřejná infrastruktura.⁹²

Průřezová kritéria vycházejí ze závažnosti vlivu narušení nebo zničení prvku. Dle *Nařízení vlády č. 432/2010 Sb., o kritériích pro určení prvku kritické infrastruktury* pro stanovení onoho prvku jsou dána kritéria v *Příloze č. 2*. Ke splnění odvětvových kritérií jsou následně hodnoceny technické a provozní hodnoty v konkrétním odvětvím kritické infrastruktury (*viz Příloha č. 3*).

Významná je též evropská kritická infrastruktura, kterou dle § 2 písm. h) *zákona 240/2000 Sb., o krizovém řízení a o změně některých zákonů se rozumí kritická infrastruktura na území České republiky, jejíž narušení by mělo závažný dopad i na další členský stát Evropské unie*.⁹³ Z původních 11 oblastí:⁹⁴ energetika, jaderný průmysl, informační a komunikační infrastruktura, vodní hospodářství, potravinářství, zdravotnictví, finanční sektor, doprava, chemický průmysl, vesmír a vesmírná zařízení, výzkumné objekty. Jako klíčová oblast se ukázala energetika a doprava.⁹⁵ Určení prvku evropské kritické infrastruktury je založeno na splnění průřezových a odvětvových kritérií. Průřezovými kritérii jsou vypsána v *Příloze č. 4*.

5.2. Ohrožení kritické infrastruktury

Narušení kritické infrastruktury, jak již bylo výše zmíněno, představuje vážný dopad na správný chod společnosti a ekonomiky. Poškození či zničení kritické infrastruktury může být způsobené jak přírodními katastrofami, tak technickým selháním, tudíž i ovlivněné lidským faktorem, včetně *terorismu* a organizovaného zločinu. Mimořádné události ohrožující kritickou infrastrukturu mají různé formy dělení. Pravděpodobnost vzniku takové události nám vyplývá ze statistik daného

⁹² Zákon č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení a o změně některých zákonů (krizový zákon)

⁹³ Zákon č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení a o změně některých zákonů (krizový zákon)

⁹⁴ *KOMPLEXNÍ STRATEGIE ČESKÉ REPUBLIKY K ŘEŠENÍ PROBLEMATIKY KRITICKÉ INFRASTRUKTURY* [online]. [cit. 2022-01-27]. Dostupné z: <https://irop.mmr.cz/IROP/media/SF/Microsites/IROP/Dokumenty/Ostatn%C3%AD/Strategie/TC5/Komplexni-strategie-CR-k-reseni-problematiky-kriticke-infrastruktury.doc>

⁹⁵ *SMĚRNICE RADY 2008/114/ES ze dne 8. prosince 2008 o určování a označování evropských kritických infrastruktur a o posouzení potřeby zvýšit jejich ochranu* [online]. [cit. 2022-01-27]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=CELEX:32008L0114&from=RO>

pozn. Směrnice Rady 2008/114/ES ze dne 8. prosince 2008 o určování a označování evropských kritických infrastruktur a o posouzení potřeby zvýšit jejich ochranu nařídila členským státům identifikovat potencionální prvky evropské kritické infrastruktury v odvětvích energetiky a dopravy.

odvětví. Údaje jsou čím dál tím více přesnější a díky nové technologie též snáze dostupnější. Není tomu však u událostí, které jsou nám méně známé či události, se kterými jsme se dosud nestřetli. Základní dělení mimořádných událostí je následující:

- I. **PŘÍRODNÍ** (naturogenní) – vznikající pomocí přírodních sil
 - a) *abiotické*
 - b) *biotické*
- II. **ANTROPOGENNÍ** – způsobené činností člověka
 - a) *technogenní*
 - b) *sociogenní interní*
 - c) *sociogenní externí*
 - d) *agrogenní* ⁹⁶

Aktivovaná hrozba může způsobit selhání některé části nebo funkce infrastruktury. Ačkoliv je pravděpodobnost takové události nízká, tak její dopady mohou přerůst až do enormních rozměrů. Míru nepřijatelných dopadů vyvozujeme ze závažnosti výpadku, jeho příčině (charakteru hrozby) a důležitosti (kritičnosti) zasaženého subsystému kritické infrastruktury. Ztráty jsou vyhodnoceny ekonomicky, počtem postižených osob, velikosti zasaženého území a dalšími faktory. Následuje rozdělení společné vlastnosti kritérií kritičnosti do tří skupin:

- **rozměr kritičnosti** – strukturální vlastnosti kritické infrastruktury;
- **kritický čas** – časové aspekty kritérií;
- **kritická kvalita** – kvalitativní stránka provozu infrastruktur.⁹⁷

Hierarchie kritické infrastruktury je tvořena třemi vertikálními členěními systému a to na systémovou úroveň, sektorovou úroveň a elementární úroveň. Základní členění na základě funkčních specifik připadá systémové úrovni, která zahrnuje technickou a socioekonomickou infrastrukturu. *Technická infrastruktura* je

⁹⁶ *Základní dělení mimořádných událostí* [online]. [cit. 2022-01-25]. Dostupné z: chrome-extension://oemmnadbldboiebfnladdacbdm/adm/http://www.mesto-vlasim.cz/data/usr_001_novy_adresar_vlasim/zakladni_deleni_mim_udalosti.pdf

⁹⁷ ŘEHÁK, David, Martin HROMADA a Pavel ŠENOVSKÝ. *Resilience kritické infrastruktury: teorie, principy, metody*. V Ostravě: Sdružení požárního a bezpečnostního inženýrství, 2019. s. 7 ISBN 978-80-7385-224-5.

utvářena sektory vytvářející a poskytující konkrétní komodity (např. energetika, vodní hospodářství) nebo poskytují technické služby (např. doprava, komunikační a informační systémy). Oblast *socioekonomická* poskytuje sociální a ekonomické služby (např. zdravotnictví, finanční trh a měna, nouzové služby a veřejná správa).

Sektorová úroveň je tvořena jednotlivými sektory a subsektory kritické infrastruktury znázorňující konkrétní oblasti a jejich vzájemné vazby (např. doprava má pět subsektorů – silniční, železniční, letecká přeprava, vnitrozemská plavba a námořní plavba a přístavy). Samotným základem jsou jednotlivé prvky řadící se do elementární úrovně.

Kromě vertikálního členění souběžně existují i horizontální vazby, které utvářejí kontext s okolními procesy a subjekty. Tyto vazby poukazují, čím může být kritická infrastruktura ovlivňována a co naopak může být ovlivněno jejím selháním. Byla identifikována souvztažnost: **příčina – selhání – dopad**.

Systémy kritické infrastruktury mají mezi sebou složité vazby, a proto kritická infrastruktura funguje jako tzv. systém systémů. Z toho vyplývá, že je potřeba se soustředit nejen na jednotlivé infrastruktury, ale i na jejich vzájemnou spolupráci, která umožňuje zajištění všech funkcí v dané společnosti. Typologii vazeb se odvíjí od úrovně podrobnosti. Na úrovni subsystémů je možné rozlišit typologii do čtyř tříd: *fyzická vazba – kybernetická vazba – geografická vazba – logická vazba*. Pro nižší úroveň je rozšířen o *vazbu společenskou*. Novější přístup mezi odvětvími infrastruktury je založen na odběratelsko-dodavatelských vztazích. Typy vazeb vycházející z tohoto konceptu jsou: *funkční vazba – fyzická vazba – rozpočtová vazba – tržní a ekonomická vazba*. Všechny zmíněné typy vazeb se nacházejí v systému kritické infrastruktury jak na vertikální úrovni (oblast – sektor – element), tak na úrovni horizontální (příčina – selhání – dopad). Nutné podotknout, že v každé kritické infrastruktuře se nacházejí místa s odlišnou mírou důležitosti (kritičnosti).⁹⁸

⁹⁸ ŘEHÁK, David, Martin HROMADA a Pavel ŠENOVSKÝ. *Resilience kritické infrastruktury: teorie, principy, metody*. V Ostravě: Sdružení požárního a bezpečnostního inženýrství, 2019. s. 14 - 16 ISBN 978-80-7385-224-5.

Společnost je zvyklá, že stát představuje garanta bezpečnosti. Toho ale stát v současné době bez spolupráce s ostatními aktéry není schopen zajistit. Mezi ostatní aktéry se řadí státy, soukromý sektor a samostatní občané. S postupným růstem společnosti a počtu hrozeb se snižuje postavení státu na zajištění bezpečnosti. Příkladem je kritická infrastruktura, kdy prvky kritické infrastruktury jsou vlastněny či provozovány z větší části subjekty ze soukromé sféry. Každý subjekt zajišťuje ochranu prvku kritické infrastruktury, od něhož se následně odvíjí bezpečnost dalších prvků a systémů státu. Nefunkčnost či selhání jednoho prvku způsobí kaskádovité výpadky, které mají dopad na chod a funkci území. Proto je zapotřebí zajistit efektivní ochranu nejen kritické infrastruktury, ale i dalších zájmů (např. život, zdraví lidí, majetek, veřejný pořádek, vnitřní pořádek atd.).⁹⁹

Publikace *Resilience kritické infrastruktury* klasifikuje hrozby do pěti skupin, z nichž terorismus je zařazen do skupiny *kriminální hrozby*, společně s kriminální činností a ozbrojenými konflikty.¹⁰⁰

Práce se zaměří na dvě strategicky významné infrastruktury (= odvětvích kritické infrastruktury), kterými jsou:

- odvětví energetiky;
- odvětví dopravy.

5.3. Odvětví energetiky

Odvětví energetiky obsahuje následující pododvětví:

- **elektřina;**
- **zemní plyn;**
- **ropa a ropné produkty;**
- **centrální zásobování teplem.**¹⁰¹

⁹⁹ KAVAN, Štěpán. *Bezpečná společnost - aktuální otázky krizového managementu*. České Budějovice: Vysoká škola evropských a regionálních studií, 2015. s. 17 ISBN 978-80-87472-85-9.

¹⁰⁰ ŘEHÁK, David, Martin HROMADA a Pavel ŠENOVSKÝ. *Resilience kritické infrastruktury: teorie, principy, metody*. V Ostravě: Sdružení požárního a bezpečnostního inženýrství, 2019. s. 14 – 16 ISBN 978-80-7385-224-5

¹⁰¹ Nařízení vlády č. 432/2010 Sb., o kritériích pro určení prvku kritické infrastruktury

Energetika je považována za jednu z nejvýznamnějších infrastrukturních sítí. Je propojená i s jinými odvětvími kritické infrastruktury. Bez ní se neobejdou mnohé prvky infrastruktury.

Energetickou infrastrukturu tvoří energetické společnosti zajišťující energetické transformace (rafinérie, elektrárny, teplárny) a dopravu energie (ropovody, plynovody, elektrovody, teplovody). Energetický systém ohrožují různé pohromy, např. technologické havárie. Ohrožujícím faktorem je též vada materiálu a jeho stárnutí či nedostatečná údržba. Dále selhání řídicího systému, lidské chyby, přírodní pohromy, *teroristický útok*, kriminální čin nebo válka.

Nejvíce ohrožené jsou pozemní a nadzemní objekty – elektrická vedení, armatury plynovodů, bezobslužné objekty jako jsou transformátory, spínací stanice atd. Technologie a provozy jsou projektovány tak, aby zvládly chyby obsluhy a selhání zařízení.¹⁰²

5.3.1. Elektřina

Typový plán Narušení dodávek elektrické energie velkého rozsahu je dokument, kterým Ministerstvo průmyslu a obchodu, ve spolupráci s dalšími dotčenými subjekty, stanovilo typové postupy, zásady a opatření pro řešení této krizové situace, která je identifikována v *Analýze hrozeb pro Českou republiku* jako nebezpečí s nepříjatelným rizikem, pro které lze předpokládat vyhlášení krizového stavu.

Nejzranitelnější prvky elektrizační soustavy jsou stožáry vedení a transformátory. Nejzávažnější hrozbu pro přenosovou soustavu představuje *koordinovaný teroristický útok*, který proběhne na několik míst. Z přírodních pohrom je nejzávažnější orkán a tvorba námrazy. Antropogenní příčinou by představoval nevhodný dispečerský zásah nebo manipulace. Problém, který představuje výpadek elektřiny velkého rozsahu je tzv. blackout. Propojenost systému dokáže vyvolat dominové šíření krizových situací.¹⁰³

¹⁰² AKTUALIZACE STÁTNÍ ENERGETICKÉ KONCEPCE ČESKÉ REPUBLIKY [online]. Praha, 2012 [cit. 2022-01-26]. Dostupné z: <https://www.mpo.cz/assets/dokumenty/47607/53721/595041/priloha001.pdf>

¹⁰³ Ochrana obyvatelstva 2009, VŠB - Technická Univerzita Ostrava, Fakulta Bezpečnostního inženýrství, 2009 [online]. In: [cit. 2022-02-25]. Dostupné z:

5.3.2. Zemní plyn

Zemní plyn je přepravován mezinárodními systémy dálkové dopravy plynu tvořenými tranzitními soustavami zúčastněných států.

Příčiny vzniku krizové situace působením přírodních pohrom může být narušen transport plynu mezi výrobcem, provozovatelem přepravní soustavy, provozovateli distribučních soustav, provozovateli podzemních zásobníků a konečnými odběrateli. Transport ohrožuje silný nárazový vítr a záplavy v místech, kde dochází k odplavení nebo sesunutí zeminy. Zajištěním těchto oblastí dochází ke snížení rizika.

Člověk eliminuje možnost vzniku havárie důsledným dodržováním bezpečnostních předpisů, technologických postupů, preventivními kontrolami a školením obsluhujícího personálu. Další hrozbou je *terorismus*, který prostřednictvím svých činů omezí či dokonce i přeruší dodávky plynu.¹⁰⁴

5.3.3. Ropa a ropné produkty

Vstupem České republiky do Evropské unie se ropná bezpečnost přiblížila evropským standardům bezpečnosti. Směrnice 2009/119/ES ukládá zemím EU povinnost udržovat minimální zásoby ropy nebo ropných produktů. Stanovuje i postupy pro uvolnění těchto zásob v situaci, kdy je vážný nedostatek ropy či ropných produktů. Hlavním východiskem této směrnice je udržovat celkové zásoby ropy na úrovni, která odpovídá přinejmenším 90 dnům průměrného denního dovozu nebo 61 dnům spotřeby, podle toho, která z těchto dvou hodnot je vyšší.¹⁰⁵

<http://www.spbi.cz/download.php?param=L3Zhci93d3cvdmhvc3RzL3NwYmkuY3ovaHR0cGRvY3MvcmVzL2R3ZS1maWxlcY84Nzk3O09jaHJhbmEgb2J5dmF0ZWxzZHZhIDlwMDkucGRm>

¹⁰⁴ *Typový plán - Narušení dodávek plynu velkého rozsahu*. In: Praha, 2018. Dostupné také z: <https://www.mpo.cz/assets/cz/energetika/typove-plany-reseni-krizi/2018/4/2--Typovy-plan-naruseni-dodavek-plynu-velkeho-rozsahu.doc>

¹⁰⁵ *Nouzové zásoby ropy* [online]. [cit. 2022-01-26]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legalcontent/CS/TXT/?uri=LEGISSUM:en0006>

V českém právním prostředí v zákoně č. 189/1999 Sb., zákon o nouzových zásobách ropy, nalezneme v § 5 výčet opatření směřující ke snížení spotřeby ropy a ropných produktů.

Ohrožení či působení terorismu se promítne na cenách ropy. V případě kdy je méně ropy (stejně tak i u ostatních komodit) se mění cena. Zde by docházelo ke zvýšení ceny, mělo by to dopad celkově na obchodová s ropou, dále na utváření si zásob ve státě apod.

5.3.4. Centrální zásobování teplem

Teplárenství je vzájemně propojený soubor zařízení pro výrobu, rozvod a odběr tepelné energie včetně tepelných sítí a přípojek. Přírodní pohromy, jakožto původci vzniku a trvání krizových situací, poškodí nebo zničí zařízení pro výrobu a rozvod tepelné energie. Omezením dopravních cest (železnice, silnice), plynovodů nebo ropovodů může dojít ke snížení dodávek energetických zdrojů pro výrobu telené energie.

Nejběžnější riziko představují antropogenní havárie, které mohou být místního rozsahu, ale i regionálního rozsahu, kdy vzniká nebezpečí, že zasáhnou jiný zdroj. V případě *terorismu* záleží na rozsahu vážnosti, kdy dochází k omezení až k přerušení výroby / rozvodu tepelné energie.¹⁰⁶

5.4. Odvětví dopravy

Odvětví dopravy zahrnuje následující pododvětví:

- ***silniční doprava***;
- ***železniční doprava***;
- ***letecká doprava***;
- ***vnitrozemská vodní doprava***.¹⁰⁷

Kvalita dopravní infrastruktury se odráží od možnostech vývoje a zvyšování úrovně národního hospodářství. Trendy v současné dopravě s dopady na dopravní dostupnost regionů a regionální politiku lze shrnout zejména následovně:

¹⁰⁶ *Typ krizové situace: Narušení dodávek tepelné energie velkého rozsahu* [online]. In: [cit. 2021-01-26]. Dostupné z: <https://www.mpo.cz/assets/dokumenty/26093/58202/615556/priloha003.doc>

¹⁰⁷ Nařízení vlády č. 432/2010 Sb., o kritériích pro určení prvku kritické infrastruktury

- rostoucí mobilita společnosti;
- růst významu individuální dopravy na úkor veřejné hromadné silniční i drážní dopravy zejména v důsledku růstu flexibility a mobility pracovní síly a nutnosti zajištění dodávek zboží JIT (*just in time*).

Jedním z významných faktorů regionálního rozvoje je právě dopravní infrastruktura, která umožňuje spojení mezi lidmi a hospodářskými subjekty.¹⁰⁸

Dopravní infrastrukturu v České republice lze obecně rozdělit do pěti částí a to silniční infrastrukturu, železniční infrastrukturu, potrubní infrastrukturu, leteckou infrastrukturu a vnitrozemskou vodní infrastrukturu (*viz Příloha č. 5 – 9*).

Spolehlivá síť pozemních komunikací je podstatná pro bezpečnost státu. Její časté narušení způsobují především přírodní události tj. svahové pohyby, povodně a extrémní počasí.¹⁰⁹

Leteckou dopravu taktéž tíží přírodní hrozby v podobě klimatických změn, které nesou riziko většího počtu turbulencí, protože často dochází k výkyvům počasí. Dalším rizikem v současné době pro lety a letiště představují kybernetické útoky či množící se drony, které mohou náhodně i záměrně narušovat letecký prostor.¹¹⁰

5.5. Bezpečnostní protiopatření

Bezpečnostní protiopatření tvoří celý soubor vzájemně provázaných opatření, která slouží k zajištění ochrany *kritické infrastruktury*. Rozdělit je lze do několika zastřešujících podoblastí, k nimž se váží příslušné nároky na tyto podoblasti:

a) *informační bezpečnost*

Jedná se o systém, který stanovuje postupy a nároky na řízení opatření zajišťujících zabezpečení informací, jejichž znalost je součástí činnosti konkrétní

¹⁰⁸ *Dopravní infrastruktura* [online]. [cit. 2022-01-26]. Dostupné z: <https://www.cirihk.cz/doprava.html>

¹⁰⁹ *Kvantifikace rizika ohrožení dopravní infrastruktury České republiky přírodními hazardy* [online]. [cit. 2022-01-26]. Dostupné z: <https://trisk.cdvinfo.cz/>

¹¹⁰ *Studie: Civilní letectví čekají nová bezpečnostní rizika* [online]. [cit. 2022-01-26]. Dostupné z: <https://www.dnoviny.cz/letecka-doprava/studie-civilni-letectvi-cekaji-nova-bezpecnostni-rizika>

organizace. Tyto informace mohou být ohroženy lidským zásahem – nejčastěji ve spojení se zneužitím příslušných informačních technologií.

b) administrativní bezpečnost

Je zajišťována systémem opatření, jejichž dodržování je nutné při tvorbě, příjmu, evidenci, zpracování, odesílání, přepravě, přenášení, ukládání, skartačním řízení, archivaci, případně jiném nakládání s informacemi.¹¹¹

c) personální bezpečnost

Personální bezpečnost spočívá zejména ve výběru vhodných osob, které mají přístup k jednotlivým prvkům zabezpečení, k technologiím a k informacím, s nimiž daná organizace v rámci své činnosti nakládá. Součástí prověřování těchto osob je i ověřování jejich trestní bezúhonnosti.

Takto důkladný výběr zainteresovaných zaměstnanců nebo externích spolupracovníků má za cíl minimalizaci nežádoucích jevů způsobených lidským faktorem – ať již nezamýšlených chyb při výkonu práce nebo úmyslných krádeží, podvodů a zneužití informací.

d) fyzická bezpečnost

Cílem fyzické ochrany je bezpečnost osob, zajištění majetku a ochrana před narušením *prvků kritické infrastruktury*.¹¹² V této podkapitole budeme právě fyzickému zabezpečení věnovat největší pozornost, neboť jej můžeme rozdělit do dalších subkategorií:

- *ostraha* (fyzickými osobami);
- *režimová opatření*;
- *a technické prostředky sloužící k zajištění fyzického bezpečnosti*.

¹¹¹ POLÍVKA, Milan. *Ochrana kritické infrastruktury* [přednáška]. Praha: POLAC v Praze, 24. února 2021

¹¹² ŘEHÁK, David. *Kritická infrastruktura elektroenergetiky: určování, posuzování a ochrana*. V Ostravě: Sdružení požárního a bezpečnostního inženýrství. Spektrum (Sdružení požárního a bezpečnostního inženýrství). ISBN s. 50 978-80-7385-126-2.

Obecné principy a požadavky na oblast fyzického zabezpečení stanovuje předpis ČSN 73 4450-1 *Fyzická ochrana prvku kritické infrastruktury*.¹¹³ Objekty, které jsou součástí této infrastruktury, dělí do 4 kategorií s k nim adekvátní mírou požadovaného zabezpečení.¹¹⁴ Daná norma dále kategorizuje technické prostředky sloužící k zajištění fyzického zabezpečení.

Navzdory jejich mnohosti (viz *Příloha č. 10*) a variabilitě zabezpečení nejsou ani uvedené technické prostředky imunní vůči selhání – podlehnout mohou buď vlastní chybě (porucha zařízení nebo celého systému) nebo ohrožení lidským faktorem.

Rozsah režimových opatření fyzického zabezpečení prvků kritické infrastruktury je stanoven bezpečnostní dokumentací, která se váže ke konkrétnímu provozovanému zařízení. Dokumentace zahrnuje opatření organizačního, personálního a provozního charakteru a vzájemné provázanosti a nároky mezi nimi.¹¹⁵

5.6. Problematika měkkých cílů

V první kapitole byly měkké cíle definovány jako objekty, prostory nebo akce charakterizované častou přítomností většího počtu osob a současně absencí či nízkou úrovní zabezpečení proti násilným útokům. Jednat se tedy může o příležitostné společenské či kulturní akce či příležitostná zájmová shromáždění s vysokou návštěvností či účastí nebo o budovy či prostory, které ke shromažďování velkého počtu lidí slouží – např. školy, nemocnice, církevní budovy, dopravní uzly, sportoviště apod. Charakteristické pro tyto prostory je, že – pokud nejsou z nějakého specifického důvodu začleněny mezi kritickou infrastrukturu – nepožívají v běžném režimu žádné zvláštní bezpečnostní ochrany. Důvody útoku právě na tyto cíle jsou předpokládána vysoká zranitelnost cílů, jejich snadná dostupnost vzhledem k často obtížnému potenciálnímu zabezpečení,

¹¹³ ŘEHÁK, David. *Kritická infrastruktura elektroenergetiky: určování, posuzování a ochrana*. V Ostravě: Sdružení požárního a bezpečnostního inženýrství. Spektrum (Sdružení požárního a bezpečnostního inženýrství). ISBN s. 52 978-80-7385-126-2.

¹¹⁴ POLÍVKA, Milan. *Ochrana kritické infrastruktury [přednáška]*. Praha: POLAC v Praze, 24. února 2021

¹¹⁵ ŘEHÁK, David. *Kritická infrastruktura elektroenergetiky: určování, posuzování a ochrana*. V Ostravě: Sdružení požárního a bezpečnostního inženýrství. Spektrum (Sdružení požárního a bezpečnostního inženýrství). s. 57 ISBN 978-80-7385-126-2.

symbolická hodnota cílů a zamýšlené těžké dopady útoku – ať již dopady ekonomické, politické, sociální nebo jiné.

Výše zmíněnou absenci bezpečnostních opatření v odůvodněných situacích systematicky řeší Systém vyhlášení ohrožení terorismem, který byl v roce 2016 schválen usnesením vlády. Systém definuje parametry, jejichž vyhodnocení indikuje míru pravděpodobnosti teroristického útoku v České republice. Skládá se ze 4 stupňů (nultý, první, druhý a třetí stupeň), kdy na každý z nich je navázán adekvátní soubor doporučení a opatření, která mají za cíl zvýšit bezpečnost, předcházet riziku útoku, příp. minimalizovat škody po útoku. Mezi tato opatření v různé míře realizace patří např. zvýšená ostraha vybraných objektů, omezení dopravy, posílení zabezpečení vybraných českých objektů v zahraničí, personální posílení bezpečnostních složek apod.

Vyhlášení konkrétního stupně nebezpečí provádí vláda na základě návrhu Společné zpravodajské skupiny, která je tvořena členy státních bezpečnostních institucí. Na základě tohoto mechanismu vláda v roce 2016 v reakci na útoky v Bruselu vyhlásila první stupeň ohrožení terorismem, který je platný dosud.¹¹⁶

¹¹⁶ DANICS, Štefan, Ondřej KOLÁŘ, Iva LIŠKOVÁ a Jiří PROCHÁZKA. *Problematika extremismu a identifikace příznaků radikalizace v prostředí věznic ČR*. Praha: Policejní akademie České republiky v Praze, 2021. s. 107 - 109 ISBN 978-80-7251-522-6.

ZÁVĚR

Cílem bakalářské práce bylo seznámení se s problematikou terorismu v Českém prostředí, poukázat, že se nejedná pouze o vnější bezpečnostní hrozbu, nýbrž i o uvědomělý akt jednotlivce uvnitř státu. Terorismus je spjat s civilizací od jejího samotného počátku tzn., že s ním bojuje od nejrannějších dob své existence. Četnost teroristických útoků v 21. století je stále vzestupná. Potýká se s ním celý svět, zejména v posledních letech byla opětovně zasažena Evropa. Snahou práce je přiblížit základní dokumentaci, opatření v rámci boje proti terorismu, včetně ochrany kritické infrastruktury v České republice.

Abych mohla vplout do této problematiky, bylo nejprve nutné definovat samotný pojem terorismu, kterému jsem věnovala celou druhou kapitolu. Druhá kapitole se tedy zabývá vystižením termínu terorismus. Zde dochází k disproporcii a k značnému nesouladu mezi definicemi. Existuje nespočet definic, které se shodují, ale i odporují v mnoha aspektech. I když budeme vycházet z definice oxfordského slovníku – stále pro některé tato definice nebude dostačující. Tudíž ucelená definice terorismu neexistuje a pravděpodobně ani nikdy existovat nebude.

Terorismus charakterizujeme jako společenský jev, přímo či nepřímo zasahující do života jednotlivců, národů i států. Jedná se o psychologickou formu války, která představuje promyšlené použití násilí, které je použito k vyvolání strachu za účelem prosazení politických popř. jiných cílů, jejichž úderem prostřednictvím strachu se mění postoje a chování lidí. Civilisté jsou používáni jako nátlakový prostředek vůči vládám a nutí je se určitým způsobem, o který teroristé usilují, chovat. Primárním efektem zde není destrukce, která je zapříčiněna násilím, protože ta v tomto případě představuje až sekundární efekt. Primárním efektem je totiž psychologický úder vyvolaný násilím, který má za cíl ovlivnění civilistů.

Po této kapitole již následovala klíčová aktuální dokumentace z oblasti boje proti terorismu. Zejména ji tvoří tři následující dokumenty tj., Bezpečnostní strategie ČR, Národně akční plán v boji proti terorismu a Strategie České republiky pro boj proti terorismu. Podstatou zde bylo poukázat na evidentní provázanost jednotlivých dokumentů, včetně samotné charakteristiky a významných přínosů,

kteře jsou neopomenutelným nástrojem při řešení teroristických útoků. Popis postupné tvorby dokumentů, která byla ovlivněna průběžnými událostmi, než se dospělo k nynějším verzím, ačkoliv z mého pohledu by bylo zapotřebí novelizovat všechny tři zmíněné dokumenty vzhledem k jejich roku vydání.

V návaznosti na kapitolu jsem kromě popsání konkrétních opatření České republiky vůči problematice terorismu, zde také uvedla právní zakotvení terorismu doplňující celou problematiku zahrnující ochranu obyvatelstva spolu s dalšími právními předpisy.

Posledním velkým okruhem této práce byla ochrana kritické infrastruktury, která je přitažlivým terčem pro teroristy. Na rozdíl od terorismu kritická infrastruktura má své právní pojmové zakotvení, které nalezneme v krizovém zákoně. Prvky kritické infrastruktury tvoří devět odvětví, přičemž v této práci jsem se soustředila na odvětví energetiky a dopravy. Popisuji jednotlivá odvětví z jejich konstrukční stránky a především zdůrazňuji jejich možná ohrožení, mezi která též spadá terorismus.

Terorismus neustupuje, stále se rozpíná a ničí mnoho životů. Ochrana obyvatel je nesmírně důležitá a je nutné, aby se podnikaly různé kroky, které ji zajišťují. Představa, že bychom zlikvidovali tento fenomén, je velmi nereálná. Terorismus můžeme omezit nikoliv však mu zamezit – vždy se nalezne jedinec či skupina jedinců, kteří k prosazení svých zájmů zvolí způsob cesty metodu terorismu. Je to metoda / taktika použití násilí vyplývající z podmínek / možností subjektu, který ho používá. Tato metoda byla známa již v antice, souvisí též s velkou francouzskou revolucí, kde tento pojem byl prvně použit a nevyhnul se ani oběma světovým válkám.

V samotném závěru je nutno říci, že člověk se většinou učí z chyb, proto i bezpečnostní opatření a konvence se utvářejí víceméně jako odpověď na již proběhlé činy. Bezpečnostní složky by měly být vždy připravené zakročít a chránit obyvatelstvo, rovněž ze strany obyvatelstva je nutné, aby věděli, jak se mají chovat, protože panika situaci pouze komplikuje.

POUŽITÉ ZDROJE

MONOGRAFIE

- [1] BÍLKOVÁ, Veronika. *Boj proti terorismu z pohledu ochrany lidských práv*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2014. Monografie (Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk). ISBN 978-80-7380-513-5.
- [2] BRZYBOHATÝ, Marian a Otakar J. MIKA. *Ochrana před chemickým a biologickým terorismem*. Praha: Vydavatelství PA ČR, 2007. ISBN 978-80-7251-271-3.
- [3] BRZYBOHATÝ, Marian. *Terorismus*. Praha: Police History, 1999. ISBN 80-902670-1-7.
- [4] BRZYBOHATÝ, Marian. *Úvod do problematiky terorismu a antiterorismu*. Praha: Policejní akademie České republiky, 1995. ISBN 80-85981-13-0.
- [5] DANICS, Štefan a Štěpán STRNAD. *Aspekty bezpečnosti*. Praha: Policejní akademie České republiky v Praze, 2016. ISBN 978-80-7251-455-7.
- [6] DANICS, Štefan, Ondřej KOLÁŘ, Iva LIŠKOVÁ a Jiří PROCHÁZKA. *Problematika extremismu a identifikace příznaků radikalizace v prostředí věznic ČR*. Praha: Policejní akademie České republiky v Praze, 2021. ISBN 978-80-7251-522-6.
- [7] DANICS, Štefan. *Extremismus hrozba demokracie*. Praha: Police History, 2002. ISBN 80-86477-07-X.
- [8] DANICS, Štefan. *Extremismus*. Praha: Triton, 2003. Řešení krizových situací. ISBN 80-7254-454-3.
- [9] FILIPEC, Ondřej. *Fenomén terorismus: česká perspektiva*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2017. ISBN 978-80-244-5040-7.
- [10] HORÁK, Rudolf a Otakar J. MIKA. *Ochrana obyvatelstva před terorismem*. Brno: Univerzita obrany, 2007., ISBN 978-80-7231-295-5.

- [11] IVOR, Jaroslav, ed. *Spoločnosť proti terorizmu*. Plzeň: Vydavateľstvá a nakladateľstvá Aleš Čeněk, 2014. Slovenské zborníky. ISBN 978-80-7380-546-3.
- [12] KAVAN, Štěpán. *Bezpečná spoločnosť - aktuálne otázky krízového managementu*. České Budějovice: Vysoká škola evropských a regionálnych štúdií, 2015. ISBN 978-80-87472-85-9.
- [13] MAKARIUSOVÁ, Radana. *Globálny terorizmus a radikálne hnutia*. Plzeň: Vydavateľstvá a nakladateľstvá Aleš Čeněk, 2019. ISBN 978-80-7380-777-1.
- [14] MAREŠ, Miroslav. *Terorizmus v ČR*. Brno: Centrum strategických štúdií, 2005. ISBN 80-903333-8-9.
- [15] MIKA, Otakar J. *Současný terorizmus: řešení krizových situací*. Praha: Triton, 2003. ISBN 80-7254-409-8.
- [16] *Ochrana měkkých cílů: perspektiva spolupráce veřejného a soukromého sektoru = Protection of soft targets : a perspective of cooperation between the public and the private sector*. Praha: Policejní akademie České republiky v Praze, 2021. ISBN 978-80-7251-518-9.
- [17] ŘEHÁK, David, Pavel FOLTIN a Richard STOJAR. *Vybrané aspekty soudobého terorismu*. Praha: Ministerstvo obrany České republiky - Agentura vojenských informací a služeb, 2008. ISBN 978-80-7278-443-1.
- [18] ŘEHÁK, David. *Kritická infrastruktura elektroenergetiky: určování, posuzování a ochrana*. V Ostravě: Sdružení požárního a bezpečnostního inženýrství, 2013. Spektrum (Sdružení požárního a bezpečnostního inženýrství). ISBN 978-80-7385-126-2.
- [19] VEGRICHTOVÁ, Barbora. *Extremismus a společnost. 2. aktualizované a doplněné vydání*. Plzeň: Vydavateľstvá a nakladateľstvá Aleš Čeněk, 2017. ISBN 978-80-7380-665-1.

- [20] VEGRICHTOVÁ, Barbora. *Hrozba radikalizace: terorismus, varovné signály a ochrana společnosti*. Praha: Grada, 2019. ISBN 978-80-271-2031-4.
- [21] VEGRICHTOVÁ, Barbora. *Propagační metody politického extremismu*. Praha: Policejní akademie České republiky v Praze, 2014. ISBN 978-80-7251-421-2.

ČLÁNKY

- [22] *BEZPEČNOSTNÍ POLITIKA: Ochrana měkkých cílů* [online]. [cit. 2022-02-01]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/ochrana-mekkych-cilu.aspx>
- [23] *Centrální registr administrativních budov* [online]. [cit. 2022-01-27]. Dostupné z: <https://www.uzsvm.cz/crab>
- [24] *ČESKÉ STRATEGICKÉ DOKUMENTY: Bezpečnostní strategie ČR* [online]. 1999 [cit. 2021-11-06]. Dostupné z: <https://www.mocr.army.cz/dokumenty-a-legislativa/ceske-dokumenty-46088/>
- [25] *DOKUMENTY - TERORISMUS: Často kladené otázky k Národnímu akčnímu plánu boje proti terorismu* [online]. [cit. 2021-11-07]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/dokumenty-terorismus-casto-kladene-otazky.aspx>
- [26] *DOKUMENTY - TERORISMUS: Starší národní akční plány*: [online]. [cit. 2021-11-07]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/dokumenty-454055.aspx>
- [27] *DOKUMENTY - TERORISMUS: Typologie terorismu* [online]. [cit. 2021-11-02]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/typologie-terorismu.aspx>

- [28] *Dokumenty. Ministerstvo vnitra České republiky* [online]. [cit. 2021-11-05].
Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/dokumenty-454055.aspx>
- [29] *Dopravní infrastruktura* [online]. [cit. 2022-01-26]. Dostupné z:
<https://www.cirihk.cz/doprava.html>
- [30] *Hodnocení ropné bezpečnosti České republiky* [online]. [cit. 2022-01-26].
Dostupné z: <https://www.vojenskerozhledy.cz/kategorie-clanku/bezpecnostni-a-obranna-politika/robnabezpecnost>
- [31] *KRITICKÁ INFRASTRUKTURA* [online]. [cit. 2022-01-27]. Dostupné z:
<https://www.hzscr.cz/clanek/web-krizove-rizeni-a-cnp-kriticka-infrastruktura-kriticka-infrastruktura.aspx>
- [32] *Kvantifikace rizika ohrožení dopravní infrastruktury České republiky přírodními hazardy* [online]. [cit. 2022-01-26]. Dostupné z:
<https://trisk.cdvinfo.cz/>
- [33] *Ministr financí Kalousek dostal náboj v obálce* [online]. [cit. 2022-01-15].
Dostupné z: <https://www.novinky.cz/domaci/clanek/ministr-financi-kalousek-dostal-naboj-v-obalce-186793>
- [34] *Nouzové zásoby ropy* [online]. [cit. 2022-01-26]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legalcontent/CS/TXT/?uri=LEGISSUM:en0006>
- [35] *Obecné ohrožení, nebo terorismus? K soudu míří útok na Stropnického dům* [online]. [cit. 2022-01-15]. Dostupné z:
<https://zpravy.aktualne.cz/domaci/obecne-ohrozeni-nebo-terorismus-k-soudu-miri-utok-na-stropni/r~b078b820063311e6a336002590604f2e/>
- [36] *Odkud k nám proudí fosilní paliva: Znáte ropovody a plynovody v ČR?* [online]. [cit. 2022-01-26]. Dostupné z: <https://www.epet.cz/odkud-k-nam-proudi-fosilni-paliva-znate-ropovody-a-plynovody-v-cr/>

- [37] *OCHRANA OBYVATELSTVA: Ochrana obyvatelstva v České republice* [online]. [cit. 2022-01-09]. Dostupné z: <https://www.hzscr.cz/clanek/ochrana-obyvatelstva-v-ceske-republice.aspx>
- [38] *Ochrana obyvatelstva 2009, Ostrava: VŠB - Technická Univerzita Ostrava, Fakulta Bezpečnostního inženýrství, 2009.* [online]. In: [cit. 2022-02-25]. Dostupné z: <http://www.spbi.cz/download.php?param=L3Zhci93d3cvidmhvc3RzL3NwYmkuY3ovaHR0cGRvY3MvcmVzL2R3ZS1maWxlcy84Nzk3O09jaHJhbmEgb2J5dmF0ZWxzdzHZhIDIwMDkucGRm>
- [39] *Spolupráce ČR s IEA* [online]. [cit. 2022-01-26]. Dostupné z: <https://www.mpo.cz/cz/energetika/mezinarodni-spoluprace/mezinarodni-organizace/spolupracecr-s-iea--4793/>
- [40] *Strategie pro boj proti terorismu. EUR-Lex* [online]. [cit. 2021-11-05]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/ALL/?uri=uriserv:l33275>
- [41] *Studie: Civilní letectví čekají nová bezpečnostní rizika* [online]. [cit. 2022-01-26]. Dostupné z: <https://www.dnoviny.cz/letecka-doprava/studie-civilni-letectvi-cekaji-nova-bezpecnostni-rizika>
- [42] *Svobodná Evropa: RFE po srpnu 1968. Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001- [cit. 2022-01-15]. Dostupné z: https://cs.wikipedia.org/wiki/Svobodná_Evropa#RFE_po_listopadu_1989
- [43] *Symbolika extremistických hnutí* [online]. [cit. 2021-11-03]. Dostupné z: <https://docplayer.cz/2761197-Symbolika-extremistickyh-hnuti-david-lebeda-dana-gabalova.html>
- [44] *Terorismus* [online]. [cit. 2021-10-30]. Dostupné z: <https://www.bis.cz/terorismus/>

- [45] *Teroristické útoky na vlaky na Mladoboleslavsku 2017*. *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation [cit. 2021-11-01]. Dostupné z: https://cs.wikipedia.org/wiki/Teroristické_útoky_na_vlaky_na_Mladoboleslavsku_2017
- [46] *ÚKOLY A PŮSOBNOST: Právní předpisy v oblasti ochrany obyvatelstva* [online]. [cit. 2021-11-14]. Dostupné z: <https://www.hzscr.cz/clanek/pravni-predpisy-v-oblasti-ochrany-obyvatelstva.aspx>
- [47] *Výbuch muničního skladu ve Vrběticích (6 let)* [online]. [cit. 2021-11-01]. Dostupné z: <https://www.idnes.cz/wiki/obecne/vybuch-municniho-skladu-ve-vrbeticich.K64232>

INTERNETOVÉ ZDROJE

- [48] *AKTUALIZACE STÁTNÍ ENERGETICKÉ KONCEPCE ČESKÉ REPUBLIKY* [online]. Praha, 2012 [cit. 2022-01-26]. Dostupné z: <https://www.mpo.cz/assets/dokumenty/47607/53721/595041/priloha001.pdf>
- [49] *Bezpečnostní strategie České republiky - únor 2015* [online]. 2015 [cit. 2021-11-06]. Dostupné z: https://www.mocr.army.cz/images/id_40001_50000/46088/Bezpecnostni_strategie_2015.pdf
- [50] *DOKUMENTY - TERORISMUS: Strategie České republiky pro boj proti terorismu od r. 2013* [online]. [cit. 2021-11-13]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/soubor/3-nap-2013-material-pdf.aspx>
- [51] *DOKUMENTY A ODKAZY: Akční plán pro boj proti terorismu pro léta 2016 až 2018* [online]. [cit. 2021-11-07]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/cthh/clanek/akcni-plan-pro-boj-proti-terorismu-pro-leta-2016-az-2018.aspx>

- [52] *Heydrich R. atentat Prag.* [online]. [cit. 2022-02-01]. Dostupné z: http://www.indiannet.eu/home_resistance/fotky/part3/cz034.html
- [53] *KOMPLEXNÍ STRATEGIE ČESKÉ REPUBLIKY K ŘEŠENÍ PROBLEMATIKY KRITICKÉ INFRASTRUKTURY* [online]. [cit. 2022-01-27]. Dostupné z: <https://irop.mmr.cz/IROP/media/SF/Microsites/IROP/Dokumenty/Ostatn%C3%AD/Strategie/TC5/Komplexni-strategie-CR-k-reseni-problematiky-kriticke-infrastruktury.doc>
- [54] *Mapa* [online]. [cit. 2022-01-26]. Dostupné z: https://heis.vuv.cz/data/webmap/isapi.dll?map=biosucho&TMPL=AJAX_MAIN&IFRAME=1&LEGEND_HIDE=0&QUERY_SELECTION=1&FULLTEXT_CHECKED=1
- [55] *MIMOŘÁDNÉ UDÁLOSTI: Terminologický slovník - krizové řízení a plánování obrany státu* [online]. In: [cit. 2022-01-10]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/soubor/terminologicky-slovník-mv-verze-ke-stazeni.aspx>
- [56] *Ministerstvo vnitra. STRATEGIE ČESKÉ REPUBLIKY PRO BOJ PROTI TERORISMU od r. 2013* [online]. In: Praha: Ministerstvo vnitra České republiky, 2013 [cit. 2021-11-05]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/soubor/3-nap-2013-material-pdf.aspx>
- [57] *Oil* [online]. In: [cit. 2022-01-28]. Dostupné z: <https://www.bp.com/en/global/corporate/energy-economics/statistical-review-of-world-energy/oil.html#oil-trade-movements>
- [58] *Online identifikace kritických úseků pozemních komunikací pomocí síťových analýz* [online]. [cit. 2022-01-26]. Dostupné z: <chrome-extension://oemmndcblboiebfnladdacbfmadadm/https://trisk.cdvinfo.cz/file/metodika-online-identifikace-kritickyh-useku-pozemnich-komunikaci-pomoci-sitovych-analyz/>

- [59] *Regionalizace území ČR podle míry ohrožení suchem* [online]. [cit. 2022-01-26]. Dostupné z: <https://vuv.maps.arcgis.com/apps/webappviewer/index.html?id=1da7a37afa3b47b391ee568e08ea6cab>
- [60] *Ročenka dopravy 2020* [online]. [cit. 2022-01-26]. Dostupné z: https://www.sydos.cz/cs/rocenka_pdf/Rocenka_dopravy_2020.pdf
- [61] *Strategie přizpůsobení se změně klimatu v podmínkách ČR* [online]. In: [cit. 2022-01-26]. Dostupné z: [https://www.mzp.cz/C1257458002F0DC7/cz/zmena_klimatu_adaptacni_strategie/\\$FILE/OEOK-Adaptacni_strategie-20151029.pdf](https://www.mzp.cz/C1257458002F0DC7/cz/zmena_klimatu_adaptacni_strategie/$FILE/OEOK-Adaptacni_strategie-20151029.pdf)
- [62] *Typ krizové situace: Narušení dodávek tepelné energie velkého rozsahu* [online]. In: [cit. 2021-01-26]. Dostupné z: <https://www.mpo.cz/assets/dokumenty/26093/58202/615556/priloha003.doc>
- [63] *Typový plán - Narušení dodávek elektrické energie velkého rozsahu*. In: *Praha, 2018*. Dostupné také z: <https://www.mpo.cz/assets/cz/energetika/typove-plany-reseni-krizi/2018/5/1--Typovy-plan-naruseni-dodavek-elektricke-energie-velkeho-rozsahu.docx>
- [64] *Typový plán - Narušení dodávek plynu velkého rozsahu*. In: *Praha, 2018*. Dostupné také z: <https://www.mpo.cz/assets/cz/energetika/typove-plany-reseni-krizi/2018/4/2--Typovy-plan-naruseni-dodavek-plynu-velkeho-rozsahu.doc>
- [65] *Východiska ke koncepci surovinové a energetické bezpečnosti České republiky* [online]. Ministerstvo průmyslu a obchodu [cit. 2022-01-26]. Dostupné z: <chromeextension://oemmndcbldboiebfnladdacbfdmadadm/https://www.mpo.cz/assets/dokumenty/44988/50560/583032/priloha001.pdf>

- [66] *Základní dělení mimořádných událostí* [online]. [cit. 2022-01-25]. Dostupné z: chrome-extension://oemmndcbldboiebfnladdacbfmadadm/http://www.mesto-vlasim.cz/data/usr_001_novy_adresar_vlasim/zakladni_deleni_mim_udalosti.pdf
- [67] *Zpráva o stavu kybernetické bezpečnosti České republiky za rok 2020* [online]. [cit. 2022-01-26]. Dostupné z: https://www.nukib.cz/download/publikace/zpravy_o_stavu/Zprava_o_stavu_KB_2020.pdf

PRÁVNÍ PŘEDPISY

- Zákony

- [68] Ústavní zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky
- [69] Zákon č. 19/1997 Sb., o některých opatřeních souvisejících se zákazem chemických zbraní a o změně a doplnění některých zákonů
- [70] Zákon č. 189/1999 Sb., o nouzových zásobách ropy ve znění pozdějších předpisů.
- [71] Zákon č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení a o změně některých zákonů (krizový zákon)
- [72] Zákon č. 281/2002 Sb., o některých opatřeních souvisejících se zákazem bakteriologických (biologických) a toxinových zbraní a o změně živnostenského zákona.
- [73] Zákon č. 183/2006 Sb., územním plánování a stavebním řádu (stavební zákon)
- [74] Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník

- **Právní předpisy EU**

[75] *SMĚRNICE RADY 2008/114/ES ze dne 8. prosince 2008 o určování a označování evropských kritických infrastruktur a o posouzení potřeby zvýšit jejich ochranu* [online]. [cit. 2022-01-27]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=CELEX:32008L0114&from=RO>

- **Ostatní**

[76] Nařízení vlády č. 432/2010 Sb., o kritériích pro určení prvku kritické infrastruktury

[77] *USNESENÍ VLÁDY ČESKÉ REPUBLIKY ze dne 10. dubna 2002 č. 385* [online]. Praha, 2002 [cit. 2021-11-07]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/soubor/narodni-akcni-plan-boje-proti-terorismu-2002.aspx>

[78] *VLÁDA ČESKÉ REPUBLIKY: USNESENÍ VLÁDY ČESKÉ REPUBLIKY ze dne 26. září 2012 č. 699* [online]. 2012 [cit. 2021-11-06]. Dostupné z: https://www.dataplan.info/img_upload/7bdb1584e3b8a53d337518d988763f8d/obranna-strategie-usneseni.pdf

JINÉ

[79] POLÍVKA, Milan. Ochrana kritické infrastruktury [přednáška]. Praha: POLAC v Praze, 17. února 2021

[80] POLÍVKA, Milan. Ochrana kritické infrastruktury [přednáška]. Praha: POLAC v Praze, 24. února 2021

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha č. 1 – Dne 1. prosince 1941 podepsali rotmistři Jan Kubiš a Josef Gabčík v Londýně závazek zmiňující se o *teroristické akci* v následujícím znění:

Můj úkol tkví v zásadě v tom, že společně s jiným příslušníkem československé armády budu odeslán do vlasti, abych v čase, na místě a v situaci, která se podle našeho zjištění na místě a za daných okolností bude zdát nejvýhodnější, provedl nějakou sabotážní, nebo teroristickou akci, tak účinnou, aby měla patřičný ohlas jak doma, tak za hranicemi Československé Republiky.

Učiním podle svého nejlepšího vědomí a svědomí vše, abych tento úkol, k jehož provedení jsem se dobrovolně přihlásil, úspěšně splnil.

Londýn, 1. prosinec 1941.

Můj úkol tkví v zásadě v tom, že společně s jiným příslušníkem československé armády budu odeslán do vlasti, abych v čase, na místě a v situaci, která se podle našeho zjištění na místě a za daných okolností bude zdát nejvýhodnější, provedl nějakou sabotážní, nebo teroristickou akci, tak účinnou, aby měla patřičný ohlas jak doma, tak za hranicemi Československé Republiky.

Učiním podle svého nejlepšího vědomí a svědomí vše, abych tento úkol, k jehož provedení jsem se dobrovolně přihlásil, úspěšně splnil.

Londýn, 1. prosinec 1941.

Příloha č. 2 – Průřezová kritéria pro stanovení prvku kritické infrastruktury:

- a) obětí s mezní hodnotou více než 250 mrtvých nebo více než 2 500 osob s následnou hospitalizací po dobu delší než 24 hodin;
- b) ekonomického dopadu s mezní hodnotou hospodářské ztráty státu vyšší než 0,5 % hrubého domácího produktu;
- c) dopadu na veřejnost s mezní hodnotou rozsáhlého omezení poskytování nezbytných služeb nebo jiného závažného zásahu do každodenního života postihujícího více než 125 000 osob.¹¹⁸

Příloha č. 3

Oblasti kritické infrastruktury v České republice

Pořadí	Oblast	Podoblast	Produkt, služba
1.	Energetika	Elektřina	Výroba elektřiny
			Přenosová soustava
			Distribuční soustava
		Zemní plyn	Přepravní soustava
			Distribuční soustava
			Skladování plynu
		Ropa a ropné produkty	Přepravní soustava
			Distribuční soustava
			Skladování ropy a pohonných hmot
		Centrální zásobování teplem	Výroba pohonných hmot
Výroba tepla			
			Distribuce tepla
2.	Vodní hospodářství		
3.	Potravinařství a zemědělství	Rostlinná výroba	
		Živočišná výroba	
		Potravinářská výroba	
4.	Zdravotnictví	Poskytování zdravotnických služeb	
		Výroba léčivých přípravků	
5.	Doprava	Silniční doprava	
		Železniční doprava	
		Letecká doprava	Letiště
		Vnitrozemská vodní doprava	Řízení letového provozu
6.	Komunikační a informační systémy	Technologické prvky (TP) pevné sítě elektronických komunikací	
		TP mobilní sítě elektronických komunikací	
		TP sítí pro rozhlasové a televizní vysílání	

¹¹⁸ Nařízení vlády č. 432/2010 Sb., o kritériích pro určení prvku kritické infrastruktury

		TP pro satelitní komunikaci	
		TP pro poštovní služby	
		TP informačních systémů	
		Oblast kybernetické bezpečnosti	
7.	Finanční trh a měna		Výkon činnosti ČNB Poskytování služeb v oblasti bankovníctví a pojišťovnictví
8.	Nouzové služby	Integrovaný záchranný systém	
		Radiační monitorování	
		Předpovědní, varovná a hlásná služba	
9.	Veřejná správa	Veřejné finance	
		Sociální ochrana a zaměstnanost	

119

Příloha č. 4 - Evropská průřezová kritéria:

- a) *kritérium obětí* (posuzováno podle možného počtu mrtvých či zraněných);
- b) *kritérium ekonomického dopadu* (posuzováno podle závažnosti hospodářské ztráty nebo zhoršení kvality výrobků či služeb, včetně případných dopadů na životní prostředí);
- c) *kritérium dopadu na veřejnost* (posuzováno podle dopadu na důvěru veřejnosti, fyzické strádání a narušení každodenního života, včetně ztráty nezbytných služeb).¹²⁰

¹¹⁹ Nařízení vlády č. 432/2010 Sb., o kritériích pro určení prvku kritické infrastruktury

¹²⁰ SMĚRNICE RADY 2008/114/ES ze dne 8. prosince 2008 o určování a označování evropských kritických infrastruktur a o posouzení potřeby zvýšit jejich ochranu [online]. [cit. 2022-01-27]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=CELEX:32008L0114&from=RO>

Příloha č. 5

Infrastruktura silniční dopravy (km)

	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Délka silnic a dálnic celkem	55 737,5	55 757,3	55 756,4	55 744,0	55 768,3	55 791,8
z toho evropská silniční síť typu E	2 627,7	2 627,9	2 631,1	2 630,2	2 629,5	2 630,3
Dálnice v provozu	776,0	1 222,7	1 239,8	1 251,7	1 276,4	1 298,3
Rychlostní komunikace	459,4	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Silnice	54 961,5	54 534,6	54 516,7	54 492,3	54 491,9	54 493,5
v tom silnice I. třídy	6 244,9	5 807,3	5 824,8	5 817,9	5 826,2	5 808,1
silnice II. třídy	14 586,7	14 592,7	14 588,5	14 587,1	14 584,6	14 619,4
silnice III. třídy	34 129,9	34 134,6	34 103,4	34 087,3	34 081,1	34 065,9
Místní komunikace	74 919,0	74 919,0	74 919,0	74 919,0	74 919,0	74 919,0

121

Příloha č. 6

Koleje (km)

	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Stavební délka kolejí celkem	15 570	15 539	15 519	15 488	15 418	15 360
<i>podle typu trakce</i>						
neelektrizované	8 631	8 600	8 564	8 580	8 486	8 443
elektrizované	6 939	6 939	6 955	6 908	6 932	6 932

122

Příloha č. 7

Infrastruktura potrubní dopravy

	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Délka ropovodů celkem (km)	642	642	642	642	642	642
Provozní kapacita ropovodů (tis. tun/den)	50	50	50	50	50	50

123

¹²¹ *Ročenka dopravy 2020* [online]. [cit. 2022-01-26]. Dostupné z: https://www.sydos.cz/cs/rocenka_pdf/Rocenka_dopravy_2020.pdf

¹²² *Ročenka dopravy 2020* [online]. [cit. 2022-01-26]. Dostupné z: https://www.sydos.cz/cs/rocenka_pdf/Rocenka_dopravy_2020.pdf

¹²³ *Ročenka dopravy 2020* [online]. [cit. 2022-01-26]. Dostupné z: https://www.sydos.cz/cs/rocenka_pdf/Rocenka_dopravy_2020.pdf

Příloha č. 8

Infrastruktura letecké dopravy

	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Počet letišť celkem	91	91	91	90	90	91
<i>v tom:</i>						
Letiště veřejné mezinárodní	6	6	6	6	6	6
Letiště veřejné vnitrostátní	59	59	59	59	59	60
Letiště neveřejné mezinárodní	3	3	3	3	3	3
Letiště neveřejné vnitrostátní	13	13	13	12	12	12
Letiště veřejné vnitrostátní a zároveň neveřejné mezinárodní	10	10	10	10	10	10

124

Příloha č. 9

Splavné vodní cesty pro pravidelnou dopravu (km)

	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Délka labsko-vltavské vodní cesty	315,2	315,2	315,2	315,2	315,2	315,2
<i>v tom:</i>						
kanalizované vodní cesty	274,3	274,3	274,3	274,3	274,3	274,3
regulované vodní cesty	40,9	40,9	40,9	40,9	40,9	40,9
Celková délka splavných vodních cest¹⁾	720,2	720,2	720,2	720,2	720,2	726,2
<i>Kanály</i>						
celkem	38,6	38,6	38,6	38,6	38,6	38,6
<i>podle klasifikace vnitrozemských vodních cest</i>						
třída I až IV	38,6	38,6	38,6	38,6	38,6	38,6
<i>Splavné řeky a jezera</i>						
celkem¹⁾	681,6	681,6	681,6	681,6	681,6	654,2
<i>podle klasifikace vnitrozemských vodních cest</i>						
třída I až IV	538,9	538,9	538,9	538,9	538,9	544,9
třída Va	109,3	109,3	109,3	109,3	109,3	109,3

125

¹²⁴ Ročenka dopravy 2020 [online]. [cit. 2022-01-26]. Dostupné z: https://www.sydos.cz/cs/rocenka_pdf/Rocenka_dopravy_2020.pdf

¹²⁵ Ročenka dopravy 2020 [online]. [cit. 2022-01-26]. Dostupné z: https://www.sydos.cz/cs/rocenka_pdf/Rocenka_dopravy_2020.pdf

Příloha č. 10 – Technické prostředky sloužící k zajištění fyzického zabezpečení:

- ✚ poplachové zabezpečovací a tísňové systémy, které doplňují mechanické zábrany vstupu do objektu a signalizací přivolávají fyzickou ostrahu při případném narušení vstupu;
- ✚ CCTV sledovací systémy, které zprostředkovávají vizuální přenos dějů v monitorovaném prostoru;
- ✚ systémy kontroly vstupu monitorující konkrétní vstupy osob a vjezdy vozidel do objektů a k nim přináležejících areálů;
- ✚ poplachové přenosné systémy a zařízení;
- ✚ dohledová a poplachová přijímací centra, jejichž nepřetržitá obsluha vyhodnocuje v reálném čase případné výstrahy ze sdružovaných dalších systémů;
- ✚ bezpečností a nouzová osvětlení, která mají do velké míry spíše preventivní charakter k odrazení případných narušitelů;
- ✚ elektrická požární signalizace sloužící k detekci požáru;
- ✚ a další speciální systémy jako jsou např. detekční zařízení, místní rozhlas, nouzové zvukové systémy, prostředky proti neoprávněnému získávání informací atd.¹²⁶

¹²⁶ ŘEHÁK, David. *Kritická infrastruktura elektroenergetiky: určování, posuzování a ochrana*. V Ostravě: Sdružení požárního a bezpečnostního inženýrství. Spektrum (Sdružení požárního a bezpečnostního inženýrství). s. 52 - 57 ISBN 978-80-7385-126-2.

Příloha č. 11 – ZKRATKY

<i>apod.</i>	= a podobně
<i>atd.</i>	= a tak dále
<i>BRS</i>	= Bezpečnostní rada státu
<i>BS</i>	= Bezpečnostní strategie
<i>č.</i>	= číslo
<i>ČR</i>	= Česká republika
<i>EU</i>	= Evropská unie
<i>HOPKS</i>	= hospodářská opatření pro krizové stavy
<i>HZS</i>	= hasičský záchranný sbor
<i>IZS</i>	= Integrovaný záchranný systém
<i>JIT</i>	= just in time
<i>JPO</i>	= jednotky požární ochrany
<i>KÚ</i>	= krajský úřad
<i>MV</i>	= Ministerstvo vnitra
<i>NAP</i>	= Národní akční plán
<i>např.</i>	= například
<i>NATINADS</i>	= NATO kolektivní obrana vzdušného prostoru
<i>NATO</i>	= Severoatlantická aliance
<i>OBSE</i>	= Organizace pro bezpečnost a spolupráci v Evropě
<i>OO</i>	= ochrana obyvatel
<i>OSN</i>	= Organizace spojených národů
<i>PČR</i>	= Policie České republiky
<i>pozn.</i>	= poznámka

<i>příp.</i>	= případně
<i>PWGT</i>	= Policejní pracovní skupina k terorismu
<i>RFE</i>	= Svobodná Evropa
<i>Sb.</i>	= Sbírka zákonů
<i>STČ</i>	= soubor typové činnosti
<i>tj.</i>	= to je; to jest; to jiné
<i>tzn.</i>	= to znamená
<i>tzv.</i>	= takzvaný; tak zvaný
<i>ÚKŠ</i>	= Ústřední krizový štáb
<i>ZS</i>	= zpravodajské služby
<i>zn. pozd.</i>	= znění pozdější